

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SCOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
i stolp, pedja-vrata
mall oglaši po 50
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
o Pri večjem c
naročilu popust
izide ob 4 zliture
razen pondeljka in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vraca, nevrakirana
pisma se ne sprejema - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnih št. 2325

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čeckovni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 20.342
za inzercije, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

KDK v Berlinu

V Berlinu so zbrani zastopniki mednarodne parlamentarne zveze, da si izmenjajo misli o trenutnem ljudskem javnem delu. Tudi jugoslovanski zastopniki so navzoči. Eden izmed njih demokrat dr. Šečerov ima celo referat. Sestanek sam na sebi je važen, če ne bolj, pa vsaj toliko kot vsak drugi mednarodni kongres. S tega stališča nam berlinskega stankata ni treba posebej podčrtavati. Kar nam je padlo in oči, so izjave nekaterih voditeljev KDK in zlasti Pribičevičevega kroga, da bo opozicija že poskrbela, da bo naš »laži-parlamentarizem« pravilno predstavljen na tej skupščini. Z drugimi besedami: Nekateri poslanci so se spozabili tako daleč, da upajo uspeti v tujini, da očrnilo sedanje vlado in državo.

Bodi povedano kar odkrito, da nas tako pojmovanje ni niti malo presenetilo. Ce je bila možna trditev, da je narodna skupščina sprejela nettunske konvencije radi Italije, kateri hoče odstopiti nekatere naše pokrajine, da tako oživi londonsko pogodbo iz leta 1915., potem je mogoče tudi, da se napoveduje rovarjenje zoper državo v Berlinu in to brez sramu, četudi spričo celega sveta. Kar nam sili pero v roke, je splošna presoja tega koraka in pa stališče držav, kot se je izoblikovalo do sedaj v mednarodni praksi, kadar in ce je kdo kaj podobnega poskušal. In tu imamo opraviti s temi dejstvji: Splošno načelo evropske diplomacije in diplomatske takrite, vsaj do dobe, ko je skopnala misel »svete alianse«, da je treba na ljubo ohraniti obstoječega rovariti tudi drugod, je to, da se države v notranje razmere drugih držav ne vtipkajo. Dosledno temu načelu so tudi države poenkrat vztrajale na tem, da se notranje-upravne razmere izločijo iz mednarodnih razgovorov in kadarkoli je še kak neodgovoren ali uradni politik preskočil to ojnicu, jo je dobil takoj pod nos. V državah, kjer je politično življenje na visoki stopnji razvoja, je prešla ta misel v kri in meso, da so se politiki vsaj javno skrbno izogibali kakega nepremišljenega koraka. V zvezi s tem se je razvilo gotovo kavalirstvo, gotova takтика in obzir na druge tudi pri tistih, ki so zastopali države na mednarodnih kongresih, ne da bi bili uradni ministri. To je zahtevalo že običajni takt in še zmeraj, kadarkoli je kdo skušal motiti to urejenost, je dobil v odgovor opomin, naj svoje domače težave sam doma uredi.

Nadalje imajo odpolanci, kjer je država duševna last državljanov in kjer se na politiko kaj razumejo, s seboj nedotakljivo spomenico, ki jih vedno opominja: Prav ali ne prav, moja država je moja domovina! Ta zavest je pri nekaterih sicer že izginila, ker imamo v povojni Evropi mnogo diktatur, smo imeli mnogo revolucion, ki so nam dale najrazličnejše politične begunce, ki v svojih državah večkrat niso varni niti svojega življenja. Toda kjer so razmere količaj urejene, kjer je količaj politične pameti in običajnega taka v medsebojnem občevanju, je lasten dom vsakomur sveta stvar. Nam ni mogoče niti v mislih predstavljati si Angleža, ki bi na kongresu v Jugoslaviji blatal Anglijo, čeprav je najhujši nasprotnik sedanja konservativne politike. Ne moremo si misliti Francoza v Berlinu, ki bi sramotil Francijo! Saj se celo na socialističnem kongresu v Bruslju, kjer so bili zbrani sami somišljeniki-socialisti, francoski socialisti niso mogli strinjati z nemškimi glede izpraznitve Porena, čeprav pravzaprav socialističen program ne dopušta vojaškega nadzorstva nad drugimi narodi. Stvar je vendar tako samo ob sebi umevna, da se nam zdi nadaljnje nastevanje brezpredmetno.

Naša opozicija, oziroma nekateri njeni voditelji pa imajo v lastni politični in strankarski politiki dovolj svarilnih zgledov. Pojogni Stjepan Radić je bil v Moskvi, da bi svoj politični ideal spravil v življenje s pomočjo boljševikov. Ničesar ni dosegel. Naravnost šolski vzgled pa imajo ti politiki v njegovem potovanju v Londonu in v njegovih spomenicah na društvo narodov. Od obeh strani je prišel praznih rok, če naj se ne šteje za uspeh angleški opomin, da so notranje zadeve države same njene, da se Anglija kot drugi v to ne vtipkala. Ali je torej politika nekaterih naših opozicionalcev zato tukaj, da se nikdar ničesar ne nauči, da poskuša s tem, kar drugi brezpogojo zamejeno, da skače iz storjenega v nov greh? Kaj domovinskoga je še v njih, če se ne sramujejo niti pred mednarodno blamažo? Kaj ne sprevidijo niti tega, da silijo vedno v inozemstvo, se nanj sklicujejo, niso pa zmožni naj-

Političen list za slovenski narod

Nihče naj si ne dela iluzij

R Belgrad, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade g. dr. Korošec je imel v teku današnjega dne daljšo konferenco z vsemi v Belgradu se nahajajočimi ministri ter predsednikom radikalnega kluba g. Vukičevičem. Popoldne se je predsednik dalj časa mudil v dvoru. Proti večeru je sprejel Vašega dopisnika. Na vprašanje, kaj misli o izjavi g. dr. Mačka, je odgovoril g. predsednik sledeče:

»Po tej izjavi, kakor po prejšnjih izjavah, danih od strani HSS in SDS, se z razlogom utruje mišljenje, da se tu na zavit način z namenom, da bi se izbegnila odgovornost, ustvarja sistematična kampanja, da se dela proti državi kot celoti, da se poskuša v inozemstvu zmanjšati avtoriteta države. Tako delo ne bo in ne more o stati brez zakonskih posledic. Razume se samoposebi, da bodo odpolanci HSS odgovarjali tudi za vsako besedo in svoje delo v inozemstvu. O tem naj si nihče ne ustvarja nobenih iluzij.

Izjaviti še moram, da obžalujem, ker se propagira tudi taka zmota, da se nekaj dela v korist hrvatstva ali kateregakoli dela naroda, če se dela proti moči in ugledu države.«

Razkol v KDK

R Belgrad, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Z ozirom na akt, ki ga je podzel član vodstva HSS dr. Maček, je dal bivši minister in poslanec SDS Popovič časnikarjem v narodni skupščini izjavo: »Presenečen sem tako nad vsebinom tega akta, kakor tudi nad dejstvom, da je HSS klub v tako važnem vprašanju nastopil samostojno in neodvisno od SDS, ki se nahaja v KDK. Presenečen sem tem bolj, ker je v HSS klubu znano, da ta korak ne more odgovarjati razpoloženju kluba SDS. Ako je klub HSS zavzel samostojno stališče o tem vprašanju, potem je potrebno, da zavzame klub SDS svoje stališče. Zato pričakujemo, da bo predsednik v najkrajšem času sklical sejo kluba.« Popovič je poslal Pribičeviču brzovaj na Bled, v katerem zahteva, da nujno skliče sejo SDS kluba.

Vse obsoja veleizdajo HSS

Usodna brzovajka HSS

Zagreb, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Vodstvo HSS je sklenilo poslati v Berlin na kongres medparlamentarne zveze kot svoje zastopnike narodna poslanca dr. Krnjeviča in dr. Pernarja. Razen tega je poslalo predsedništvo konference sledeči brzovaj:

»Gospod Pavel Loebe, predsednik konference medparlamentarne zveze in predsednik Reichstaga, Berlin. Dne 20. junija 1928 sta bila po načrtu ubita z revolverskimi streli v belgrajskem parlamentu hrvatska narodna zastopnica dr. Basariček in Pavle Radić, težko ranjena pa Ivan Pernar in Ivo Grandža, smrtno ranjen pa sam vodja hrvatskega naroda in izvoljeni delegat za medparlamentarno zvezo Stjepan Radić, ki je radi dobljene rane 8. avgusta umrl. S tem krvavim dejanjem nad temi poslanci kot zastopniki hrvatskega naroda je hrvatskemu narodnemu zastopstvu nemogoče nadaljnje sodelovanje v belgrajskem parlamentu, kakor tudi njegovi delegati na konferenci medparlamentarne zveze. Po tem v parlamentarni zgodovini neznanem zločinu nima belgrajski parlament nobene pravice, zastopati Hrvatsko in hrvatski narod, kakor tudi ne nobenega pooblastila, da se udeleži interparlamentarne konference, kateri cilj je, ojačiti parlamentarizem kot izraz prave demokracije in pospeševati trajen mir in braštvstvo med narodi. Mi pozdravljamo zastopnike civiliziranih narodov, ki se bodo udeležili berlinske konference, in upamo, da bo konferenca sama zavzela stališče proti temu strašnemu atentatu na ustanovo parlamentarizma. Trdno smo uverjeni, da bo hrvatsko ljudstvo moglo čimprej pomagati pri skupnem delu svobodnih narodov za obsežen cilj splošnega miru, ki je mogoč le med svobodnimi narodi. — Podpisana: Maček, predsednik in dr. Krnjevič, glavni tajnik.«

r Belgrad, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Vsi politični krogi in vsa javnost so z največjim ogorčenjem sprejeli vest o korakih HSS, da je odposlala v Berlin dva svoja odpolanca, katerih namen je, da rušita ugled naše države s tem, da ne priznavata belgrajске narodne skupščine. To delo je brez vsake podlage, kajti narodna skupščina pravnoveljavno obstaja, četudi v njej ne sodeluje en ali drugi klub. Ogorčenje proti takemu delovanju je v Belgradu splošno in veliko. Vse časopise prinaša brzovaj, ki ga je poslal dr. Maček na predsednika interparlamentarne unije Loebeja, ter

priprostnjega občevanja z njim? — Dobro in srečno je, da bo vsak tak poskus kvariti ugled države od strani tistih, ki so lačni vladanja, odbiti tudi na tem mednarodnem zborovanju v Berlinu. In dobro je, da so na vodstvu države može globokega patriotizma, velike odgovornosti, pa tudi neizprosnih, kadar zahteva

pridaje temu nastopu obširne komentarje. Predvsem se smatra, da bo prišlo do večjih zapletljajev med obema koaliranimi strankami v KDK, kajti jasno je, da večina Pribičevičevih pristašev ne odobrava takega delovanja, kar najbolje dokazuje izjava poslanca Popoviča, ki jo primašamo na drugem mestu, in njegov poziv na Pribičeviča, da čimprej skliče sejo kluba. Celotno opozicionalne »Novosti«, ki so neke vrste glasilo te kmečko-demokratske koalicije v Belgradu, obsojajo ta korak in pišejo, da je sedaj nastopal trenutek, ko bi moralna vladu pričeli s tem, da proti vodstvu KDK podvzame sankcije. Dasiravno je težko, pravijo »Novosti«, najti zakonsko besedilo, s katerim bi se moglo obsoditi postopanje vodstva HSS. Vendar so ti krogi mnrena, da se je s tem prekrišlo premirje med Belgradom in Zagrebom in da bo vladu moralna storiti ukrepe, o katerih je govora v vladni deklaraciji. Zmeni politični krogi obsojajo Mačkovo postopanje. Ravnotako pravijo »Novosti«, da se z velikim zanimanjem pričakuje nadaljnji razvoj v KDK. Drugi politični krogi so z ozirom na to izjavljali, da se mora na nadaljnji razvoj gledati z največjo pozornostjo in da je očvidno, da bo prišlo do spora med Pribičevičem in radičevi. Gotovo je, da je nastopal proces razkrjanja KDK in da je treba počakati, dokler se to popolnoma ne izvrši.

č Zagreb, 21. avg. (Tel. »Slov.«) V Zagrebu so poslednji dogodki izvali najrazličnejše vtise. Mnogi so naravnost iznenadeni. Posebno se smatra, da je do teh dogodkov moralo priti prej ali slej. Pozornost je vzbudilo, da je današnji »Hrvat« priobčil izjavo HSS in omenjeni brzovaj z velikimi črkami. Na drugi strani pa nekateri listi, posebno listi »Tipografije«, motrijo te dogodke z velikimi skrbmi. »Obzor« piše o težkih preizkušnjah v KDK v času, ko je potreben sloga vseh prečakov. To zadržanje »Obzora« se razlagata s tem, ker so s propadom Hrvatske eskomplne banke »Obzor« in ostali listi »Tipografije« prišli v odvisnost Hipotekarne banke, v kateri imajo vpliv Pribičevičevi pristaši. Nadalje prinaša »Obzor« obvestilo iz Belgrada, po katerem je nek ugleden samostojni demokrat izjavil, da dr. Krnjevič in dr. Pernar sploh ne bosta v Berlinu niti v zasedanju medparlamentarne unije. Dočim se je dr. Krnjevič po kratkem bivanju na Dunaju odpeljal v Berlin, je dr. Pernar ostal tukaj, da se zdravi v kakem zdravilišču blizu Dunaja.

Izjava dr. Mačka

č Zagreb, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Z ozirom na komunikate HSS o udeležbi delegatov dr. Krnjeviča in dr. Pernarja na iterparlamentarni konferenci v Berlinu, je dal dr. Maček časnikarjem sledečo izjavo: »Nobenega droma ni, da je ta brzovajka samostojen akt HSS. To se vidi iz komunikata samega. HSS je zastopnica Hrvatov, KDK pa zastopnica prečanskih krajev. Dejanja HSS so dejanja hrvatskega naroda, dejanja KDK pa so dejanja vseh prečanskih krajev. Pribičevič je vedel za komunikate, to se vidi iz njegovih izjav. Morebiti ni vedel za tekst brzovajke, toda vedel je, zakaj gre. Naša delegata ne gresta kot člana belgrajskih misije, marveč kot člana hrvatskega narodnega zastopstva. Ko so dr. Mačku časnikarji pokazali izjavo Popoviča, poslanca SDS, je odgovoril: »Ponavljam, da je to popolnoma akt HSS kot zastopnika hrvatskega naroda. Kakor sem rekel na spominski seji v saboru, da noben posamezen narod noči, da se mu omeji svoboda, pač pa da doseže krepka jamstva za ohranitev svoje svobode, tako tudi HSS ne more biti v svoji akciji omejena, ako je prispolila v KDK.«

Sprejemi in posvetovanja

r Belgrad, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Sarajevski, splitski in mostarski provinciali č. gg. dr. Grabič, dr. Mandič, dr. Markušić so bili danes skupno sprejeti od g. dr. Korošca, ministrskega predsednika, ter mu predložili želje svojih provinc.

r Belgrad, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade g. dr. Korošec je imel danes določne s predsednikom radikalnega kluba g. Vukičevičem nad eno uro trajajoč razgovor o političnem položaju.

Konflikt z Italijo poravnан

r Belgrad, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Preiskava, ki se je uvedla zaradi poslednjih demonstracij v Splitu in Šibeniku, je dokončana. V glavnem je besedilo, s katerim bo naša vladu odgovorila italijanski vladni, gotovo. Nota se bo v teku jutrišnjega dopoldneva izročila zastopniku italijanskega poslanstva v Belgradu.

Kongres slovanskih inženjerjev in arhitektov

r Belgrad, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Danes so odpotovali delegati jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov na čelu s svojim predsednikom Avramovičem v Sofijo na kongres slovanskih inženjerjev in arhitektov.

Pernar je ostal na Dunaju

v Dunaj, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Hrvatski poslanec dr. Pernar se proti dosedanjem vstem ni odpeljal skupno z dr. Krnjevičem v Berlin na zasedanje medparlamentarne unije. Dočim se je dr. Krnjevič po kratkem bivanju na Dunaju odpeljal v Berlin, je dr. Pernar ostal tukaj, da se zdravi v kakem zdravilišču blizu Dunaja.

All misli Sofija resno?

v Sofija, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Sofijsko notranje ministrstvo je razposlalo policijskim oddelkom povelje, da se morajo zapreti vse osebe, ki bi nosile brez dovoljenja orožje. Orožje naj se zapleni, krivci pa naj se sodnisko preganjajo. Osebe, ki se potikajo po Sofiji in ki se ne morejo izkazati, da imajo tam svoje domovnišča, naj se internirajo. Mestno poveljstvo javlja, da je bilo zaprtih že mnogo oseb. — Nekateri inozemski listi pristavljajo k tej odredbi, da je le bolj formalnega značaja ter da bolgarska policija odredb ne bo strogo izvajala.

Banka Blair demandira

v Newyork, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Banka Blair et Co. demandira, da bi se jugoslovensko posojilo 53 milijonov dolarjev v kratkem razpisalo.

Laž ima kratke noge

Nadškof (dr. Bauer) se ne bavi z dnevnim politiko in ne sodeluje v strankarskih političnih borbah. Njegovo stališče, da sodelovanje g. Korošča v vladi v nobenem oskrbu ne veže cerkev in da ni v nobeni zvezi s kakimi navodili s cerkvene strani, je povsem jasno. G. Korošec vodi svojo politiko na lastno pest, na svojo odgovornost...« To so besede Sv. Pribičeviča, ki jih je izrekel v svoji zadnji izjavi na Bledu in jih je SLS sovražno časopisje v celi državi prineslo z debelimi črkami.

Te besede so tako važne tudi za nas in našo politiko, da je vredno ob njih se pomuditi. Tu je namreč enkrat g. Pribičevič govoril čisto in golo resnico. To resnico mi poudarjam, od nekdaj, to dejstvo je SLS opetovano oficielno naglasila in tako je dr. Korošec sam vedno govoril.

SLS je politična stranka slovenskega naroda s čisto določenim in jasno začrtanim kulturnim, gospodarskim in socijalnim programom. Kot taka je SLS odvisna **zgolj od svojih volivev** in nikomur drugemu odgovorna. Najmanj je odgovorna kaki cerkveni oblasti ali njenim predstaviteljem. Dr. Korošec je torej predstavnik politično v SLS organiziranega slovenskega naroda in samo njemu za svoje delovanje odgovoren.

To je SLS sama dopovedovala nasprotnikom, pa jim ni mogla dopovedati. Sedaj ji je prišel Sv. Pribičevič na pomoč. Sedaj pišejo tudi listi KDK, da zadele dr. Korošec gotovo smer, od katere se ne bo pustil z nobenom akejko odvrtni, tudi tedaj ne, **ako bi izvirala iz krogov rimsko-katoliške cerkve**. Da, tako je. Dr. Korošec hodi svojo politično smer odkar politično dela. Ta smer mu je narekovala borbo v štajerskem deželnem in dunajskem državnem zboru. V tej smeri je vodil dr. Korošec Slovence v jugoslovansko narodno državo in se pri tem ni prav nič oziral ali je kakemu nekompetentnemu činitelju taka politična smer prav ali ne. V tej isti smeri in v istem duhu vodi danes dr. Korošec državno krmilo kraljevine SHS. To je smer, ki postavlja blagor države in njenih narodov za svoj cilj in namen. To je duh, ki ukazuje popolno podrejenost in vso samoodpoved v korist interesom državne skupnosti. Kdor temu duhu in tej smeri nasprotuje, seveda ne more biti z SLS in dr. Korošcem. Za to svojo politiko pa je SLS odgovorna le sebi in samo njene instance smejo in morejo po demokratičnem njenem ustroju soditi vodstvo in predsednika.

Isti Sv. Pribičevič, ki danes podčrtuje, da dela dr. Korošec politiko na svojo odgovornost, je pa še pred par meseci dopovedoval vsakomur, kdor ga je hotel poslušati, da je dr. Korošec eksponent Rima, »papist«, da dela politiko po ukazih vaticana in podobno. In slovenski javnosti pač nič bolj natančno znanega kot samo to, da se samostojni demokrati že 25 let trudijo, da bi svet prepricali, da je SLS »leglo kleirikalizma, ekspositura Rima, farška stranka, stranka rimskih hlapcev, ki stoji pod neposredno komando cerkvenih — Jugoslovanskem sovražnih oblasti. Ali ni tega, takega in podobnega zmerjanja polna vsa politična zgodovina naših liberalcev? Ali niso ti ljudje ravno s te strani prva leta uspešno denuncirali SLS v Belgradu? Ali ni celo ob nastopu sedanja vlade pisalo časopisje SDS, da smo svojo usodo izročili v roke zastopniku rimske reakcije?

Od kod to, da je sedaj g. Pribičevič tako radikalno postavil samega sebe na laž? Kako je mogoče, da je pustil pasti to orožje proti SLS in dr. Korošcu? Iz izjave same lahko posnamemo odgovor. G. Pribičevič bi rad hravške cerkvene dostojanstvenike vprezel v boj proti sedanjem vladi, ki ji načeluje dr. Korošec. V tem namenu tudi časopisje SDS že mesec dni polni svoje predale o raznih izjavah katoliških duhovnikov in škofov proti dr. Korošcu. Samostojni demokratje hčajo vpreči najvišje cerkvene dostojanstvenike v svoj političen voz. Zlasti skušajo dobiti zase visoki kler na Hrvatskem. SDS hčče, da bi škofje nastopili proti SLS in dr. Korošcu za Pribičeviča in radičeve.

Namen posvečuje sredstva. Po tem liceskemu načelu se je ravnal g. Sv. Pribičevič in lopnil samega sebe in svojo žurnalistiko po zobe. Namena pa ni dosegel. SLS s tem ni škodoval. Kajti ona ne računa na nobeno drugo pomoč in podporo kot na trdnost in zvestobo svojih pristašev. In radi Pribičevičevih vpletanj cerkvenih oseb v boj proti dr. Korošcu, niti en mož ne bo zapustil naših praporov. Pač pa je g. Pribičevič pokazal, da je tudi tukaj dosleden drug radičev. Tudi tu je samega sebe in svoje opljuval in osramotil in zraven v isti mah vrgel v javnost novo laž. Kakor je ogaben, nam je vendar dragocen ta nastop g. Pribičeviča.

Ce razžališ Mussolinija

Lion, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Francoski hotelier Thorens, ki je koncem julija napravil izlet na Malo Sv. Bernard in ki je bil aretiran na francosko-italijanski meji od italijanske milice, je bil pred sodiščem v Aosti obsojen na pet mesecev ječe, češ, da je razžalil Mussolinija.

Kraljevski kandidati Tirane

Milan, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Kakor na zapoved so se po vsej Albaniji istočasno začele manifestacije, organizirane po vladni stranki, da se Ahmed beg Zogu izkliče za kralja. Izklicanje se bo izvršilo v soboto na otvoritveni seji ustanovljene skupščine v Tirani, na katero Ahmed beg Zogu ne bo prišel osebno, temveč bo samo v poslanici pojasnil smernice svoje vlade. Albanski posebni poročevalci »Corriere della Serac« poroča, da iz vseh albanskih mest in vasi javljajo o manifestacijah za monarhijo. Prebivalstvo Drača je v oklicu, ki so ga podpisali župan in mnogi občinski svetniki, zahtevalo od ustanovljene skupščine, da proglaši Albanijo za monarhijo z Ahmed beg Zogom kot kraljem. Tudi iz Argirokasta in dru-

gih krajev se poroča o sličnih manifestacijah. Kronanje se bo izvršilo v soboto, če ne bo ustanovljena skupščina zaradi trajne vročine zopet odgovena. Ahmed beg Zogu biva sedaj na svojem poletnem posestvu blizu Drača, kjer je nastalo že celo mesto z majhnimi lesenihi hišami in šotori. Razvoj položaja zasleduje zunanjia diplomacija z veliko napetostjo. — »Daily Telegraph« objavlja danes neverjetno informacijo svojega diplomatičnega sotrudnika, da hoče princ Viljem Wied vložiti protest proti po Italiji nameravani proklamaciji Ahmed beg Zoguza za albanskega kralja in da pripravlja revolucionaren pokret, katerega bodo finančirali protitalijanski krogi.

Venizelos je brez opozicije

Atene, 21. avg. (Tel. »Slov.«) »Eleuteron Vimac« označuje izid grških volitev za največji politični uspeh, odkar je bila ustanovljena nova grška država. Republikanci so s svojimi 225 mandati zbrali na svoji strani 90 odstotkov, rojalisti pa s svojimi 25 mandati samo 10 odstotkov glasov. Končnoveljavni uradni podatki še niso bili izdani. List izjavlja, da ne bi bil izvoljen niti en rojalist, če ne bi bil Venizelos izvršil zadnje volivne reforme, katera je izvedla tako razdelitev volivnih okrajev, da je pravčna tudi opozicija. Računati je s tem, da se bo kmalu sestavila nova vlada. Volitve v senat bodo najbrže meseca decembra, volitev predsednika republike pa febru-

arja. Rojalistični listi označujejo kot vzrok poraza rojalistov, ker so bili v nekaterih okrajih razdeljeni na dve liste in ker nimajo modernega naprednega programa. General Metaksas je izjavil svojim priateljem, da se bo po tem porazu popolnoma umaknil iz politike. Od protivenzelističnih voditeljev strank sta bila izvoljena Salدارis in Kafandaris.

Paris, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Venizelosov uspeh pri grških volitvah tu zelo zadovoljava, ker utruje republiko na Grškem. Od avtoritete in spremnosti Venizelosa se pričakuje novo plodonosno delo v notranji in zunanjji politiki.

Poincare brezobzirno črta

Pariz, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Poincare je državni proračun za l. 1929., ki je prvočno izkazoval nič manj kakor 6 milijard primanjkljaj, tako energično črta, da ima proračun samo še primanjkljaj ene milijarde. Ta primanjkljaj se ima pokriti s primernim zneskom od dohodka iz Dawesovega načrta, ki so bili doslej rezervirani izključno za plačevanje dolgov. V utemeljitvi proračunskega načrta je Poincare raznim resorom državne uprave izrekel javno grajo, ker »so pokazali nedvomno stremljenje, da bi se znebili vezi, katere jim je naložilo finančno ministrstvo, ter so se upirali zahtevanim omejitvam.«

V utemeljevanju govori Poincare dalje: Vlada je zmanjšala prevelike zahteve za narodno obrambo od 4 milijard na 1 milijard. Subvencije za letalsko industrijo pa se zvišajo od 40 na 80 milijonov ter se bo stavilo v promet večilo novih zračnih črt. Posebno poglavje utemeljevanja se peča z dohodki iz Dawesovega načrta. Anuitete prihodnjega leta bodo znašale toliko, da jih Francija ne bo morela popolnoma uporabiti niti potom nakazovanja v gotovini niti z običajno dobavo blaga. Francoska vlada je zato sestavila program za javna dela, ki bo predvsem prišel v prid velikim francoskim pristaniščem Marseillu, Le Havru in Bordeauxu in zgraditvi vodnih zvez na kopnem. V to svrhu se bo iz Dawesovega načrta stavilo na razpolago stvarnih dajatev v višini 1.2 milijarde frankov. Zahteve uradnikov in državnih rentnikov za plačilo njihovih prejemkov znašajo nad 3 milijarde frankov. Novi proračun predvideva v to svrhu samo nekoliko nad 1 milijardo. Pri dohodnini se bo davka prosti minimum zvišal od 7000 na 10.000 frankov ter se bodo za nje črtale neke posebne davčne doklade.

Odmev Jovanovičeve izjave

Praga, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Na izjavo Jovanoviča, katero je prinesel Vaš dopisnik glede vprašanja priključitve Avstrije k Nemčiji, češki listi zaenkrat še ne odgovarjajo. »Tribuna« izjavlja, da je odveč polemizirati z ministrom Jovanovičem, ker domnevno ni zadostni strogo formuliral nazorov večine jugoslovenskih politikov.

Mesto Rothermera — odposlanstva

London, 21. avgusta. (Tel. »Slov.«) Madjarska je odposlala na Angleško »politično delegacijo«, ki naj bi z angleškimi parlamentarci, kateri se zanimajo za madjarske želje za revizijo trianonske mirovne pogodbe, razpravljala o tem problemu.

V Kini zastonji iščejo krvce

London, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Po poročilih iz Tokia je vstaja v Mongoliji zatrta. Japonski tisk strejla kanone na sovjetske obdobje, da je namreč Japonska organizirala to vstajo, kar zopet smatra Rusija za poskus, da bi Japonska vzbudila na Kitajskem prepiranje, da hoče Rusija Mongolijo zase. Berlinsko rusko poslaništvo pravi, da so vesti, da bi Rusija bila kriva kakih vojaških spopadov ali da bi se ona pripravljala na vojno, enostavno izmišljene in da hočejo ponizati sovjetsko mirovno politiko. Ropanje po vzhodni Kitajski je pripisovati tamošnjim tolpatam.

Kitajski zunanjji minister dr. Wang je začel pogajanja s Portugalsko, Dansko, Belgijo, Italijo in Španijo, da se spremeni obstoječe medsebojne pogodbe.

Slovenci v Italiji

Plenitev listov, »Goriška Straža« je bila zaplenjena, ker je popisalaumor fašista Cerkvenika iz Škocjana, ne da bi zločin posebej komentirala in grajala, kakor to zahteva fašistovski listi. Zanimiva je utemeljitev zaplemebe, ker se izrecno sklicuje na zahtevo fašistovskega tiska, da morajo slovenski listi javno odsoditi ta političen umor. — V Trstu je bil zaplenjen drugi slovenski list, ker je zapisal, da preživlja Kraševci, prizadeti po vojni in ujman, dobro preizkušnje in da tako utrijet rod slahko kljubuje še težjim udarcem. Članek ne govori niti na enem mestu o političnem preganjaju niti ne namiguje na zatiranje slovenske življe, a za zaplemebo je zadostoval omenjeni stavki.

Duhovniška vest. Povodom 25 letnice službovanja na Colu je bil colski župnik g. Ivan Jane imenovan za nadškofijskega duhovnega svetnika.

Tekša nesreča. Kmety iz Soče je zadele ta dne velika nesreča. Strela je udarila v planinski hlev »Nad Sočo« in ubila 37 konjev in 18 ovcev.

Smrt. Na Šentviški gori je umrl nadškof Ivan Prvanja, dolgoletni župan. Pokojnik je bil znani po vsej gornji soški dolini kot izvrsten občinski načelnik, ki je šel slovenskemu ljudstvu veselj na roko. — V Vrtojbi je umrl Gabrijela Lasič, sestra dr. Lasiča. Bila je staromajna 20 let.

Slovenska zastava. V Sežani so fašisti opazili, da je na starem vodovodu naslikana slovenska trobojnica. Sežanski fašistovski tajnik Gracioli je brž sklical 20 družinskih gospodarov in jim naložil, da morajo poskrbeti, da trobojnica takoj izgine, sicer bo izročil zadevo orožnikom. Fašisti se torej bojijo še slovensko pobaranega zidu.

Kavarne zapirajo. Tržaška policija je zaprla kavarne »Caffe XXX Ottobre« (prej Caffe Commercio) v Trstu, katere lastnik je Slovenske Kavarne, ki je zaprla radi umora fašista Cerkvenika v Škocjanu, češ, da so se v kavarni zbirali Slovenci. Znano je, da so fašisti že večkrat razbili to kavarno. Najprej je policija spravila v ječo 15 Slovencev, ki so zagrešili velik zločin, da so prisostvovali Škocjanskemu procesu. Izdaj vam zapre kavarne, ker je njen lastnik Slovenec! Kam pa pridejo po tej poti?

Izpusteni so bili iz tržaških zaporov časnik Viktor Kluder, zdravnik dr. Potrata in akademik Štrum iz Općine, ki so bili aretirani v zvezi z umorom fašista Cerkvenika. Upanje je, da se v kratkem izpustijo tudi ostali, ker ni proti njim niti najmanjšega dokaza.

Razderimo gadja gnezda!

Belgrajska »Politika« je posvetila »Tržaški kapitulaciju«, to je predaji tržaške Zadržne zveze fašistom, poseben članek. »Politika« izraža začudenje, »kako je mogla Wilfanova skupina privoliti v tako kapitulacijo.« Toda vsa žalostna zadeva vsebuje vendar vzpostavljanje dejstva. Po zadnjih vesteh, ki prihajajo iz Istre, niso narodne mase razpoložene za pogajanje s fašisti, ampak se pripravljajo na odpor. Fašisti bodo kmalu uvideli, da imajo naši kmetje v Istri in na Tržaškem več narodne zavesti in narodnega ponosa, kar gotov ujihov voditelji. Razume se samo po sebi, da bo ista usoda zadela tudi tiste, ki so proti narodno kapitulacijo.

Radi tega članka se zgraja tržaški »Piccolo«, kako more »Politika« govoriti o »naših kmetih«, ko so ti kmetje vendar italijanski državljanji in so poleg vsega že vzljubili italijansko kulturo in Italijo. Ta Italija ne bo nikdar trpela niti moralne začitev nad Primorci od nikoder. Toda »Piccolo« gre še dalje in pride po raznih spretvih ovinkih do sklepa, da hoče »Politika« presaditi balkanske banditske sisteme na Primorsko in zagovarja zločine kakor umor v Škocjanu in požig otroških vrtec, ko piše o »usodici«, ki bo zadela tiste, ki so pripravili to težko kapitulacijo. Po vsem tem pride »Piccolo« da »upravičenega zaključka: Nasja absolutna pravica in dolžnost je, da branimo pred vsakim zločinom slovensko prebivalstvo in njegove ustanove!«, da zapredemo gnezda, v katerih se skrivajo strupene kače in jih neusmiljeno pomandramo. V imenu civilizacije, najstarejše in najbolj klasične civilizacije, proti barbarski podivljosti in tudi v imenu režima, ki je dobrohoten in pravičen, a zna biti proti javnim in skritim nasprotnikom strog in neuklonljiv!«

Kaj vse se napiše in izvrši na Primorskem v imenu najstarejše in najbolj klasične civilizacije! Vemo pa, da je »Piccolo« le zato pokazal na gadja gnezda, da ne zaostane za drugimi fašistovskimi listi v Trstu in v Gorici, ki so skušali napraviti krivdo za razne zločine več ali manj politične barve na urendništva slovenskih listov v Italiji in so kratkomalo zahtevali, da se vsi slovenski listi ustanovijo in izčistiti ta gnojnjica ter spravi preko meje!«

Kje so prekooceansi letaleci?

London, 21. avg. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Exchange Telegraph«, je ameriško trgovinsko ministrstvo danes zvečer sporočilo listom v Washingtonu, da so v Ameriki ujeli klice na pomoč od nekega švedskega letala, iz katerih se sklepajo strupene kače in jih neusmiljeno pomandramo. V imenu civilizacije, najstarejše in najbolj klasične civilizacije, proti barbarski podivljosti in tudi v imenu režima, ki je dobrohoten in pravičen, a zna biti proti javnim in skritim nasprotnikom strog in neuklonljiv.

Šahovski turnir

Kissingen, 21. avg. (Tel. »Slov.«) V 9. kolu je Bogoljubov hotel izsilil zmago nad Capablancou, pa je zgubil. Euwe je premagal Misesa, Tartakover Tarasa. Remis pa so ostale partie Yates-Spielmann in Retis-Rubinstein. Stanje po

Kako deluje mednarodni urad dela

Mednarodni urad dela v Ženevi je bil ustanovljen z namenom, da bo regulator med delavskimi zahtevami in pa med sedanjim gospodarskim svetom. Ta naloga ni lahka. Mednarodni urad dela je popolnoma nova institucija. Zaradi tega je bilo treba graditi popolnomo iz lastnega. Razumljivo je, da je šlo to delo bolj težko od rok in da se ni mogel mednarodni urad dela v začetku tako uveljaviti, kakor je hotel in želel delavski svet. Vpoštevati se mora tudi to, da se ta urad ni rodil iz ljubezni, ampak je pristal narodni kapitalistični svet na njegovo ustanovitev le radi napetih povojnih razmer, ki so grozile eksplodirati v splošen prevrat in pa ker so upali, da itak ne bo mogel odločno posegati v kapitalistično gospodarsko politiko. Pa tudi socialistični ekstremi, komunisti, so proti tej ustanovi, češ, da bo le orodje v rokah kapitalistov in bo proletariat odvajal od razrednega boja in razredne zavesti.

Kapitalizem je organiziran brez razlike državnih meja in delov sveta. Delavstvo pa je bilo nasprotno razbito, desorganizirano, delema demoralizirano in zdemagogizirano. Zato je ustanovitev takega urada vsak parameter delavski voditelj in delavec pozdravil, če tudi se je zavedal, da nad vsem svojim nalogam ne bo kos in da bo imel premagati velike težave. Vendar nihče ne more tajiti, da pomeni v razvoju socialne politike velik korak naprej.

Mednarodni urad dela obsega 56 držav. Njihov pomen za socialno politiko je različen. To zavisi od kulturne naprednosti dočne države, od števila delavstva in njegovega vpliva na upravo in državno vodstvo.

Razmerje med temi državami, če izvzemo ta ali oni konflikt, je ostalo ves čas bistveno neizpremenjeno, radi tega je mednarodni urad dela lahko ves čas nemoteno delal na svoji notranji organizaciji, odnosno reorganizaciji.

Razmerje do držav nečlanic.

Na ozemlju južnoafriške Unije postaja nasprotnje med domaćini in priseljenimi evropskimi delavec vedno bolj napeto. Količor je tamkaj organiziranega delavstva, je organizirano v svobodnih (marksističnih) strokovnih organizacijah. Organizacije delavcev domaćinov zahtevajo, da se združijo z organizacijami belih delavcev v enotno organizacijo. Evropski delavec pa odklanjajo združitev, ker se boje za svoj prestiž. Organizacije domaćinov so nameč Številnejše. Da bi se vsaj deloma zgledila ta nasprotstva, je odpotoval namestnik ravnatelja mednarodnega urada dela v Afriku. Zaenkrat še brez uspeha.

Združene severoameriške države dosedaj še niso članice mednarodnega urada dela, vendar so že navezani stiki, ki bodo vodili do formalnega vstopa Amerike v članstvo tega urada. S privoljenjem ameriške vlade je bil imenovan tudi Amerikanec v odsek za študiranje delavskega vprašanja v kolonijah. Istočas je imenoval mednarodni institut za strokovno obratovodstvo svojega zastopnika. S tem je dobil mednarodni urad dela dragocen material za ugotovitev tehničnega napredka v Ameriki.

Z Rusijo se razvija razmerje v prijateljski obliku. Mednarodni urad dela je izdal celo knjigo »Strokovno gibanje v Rusiji«.

Dopisni uradi.

Da razširi mednarodni urad dela čim bolj svoje stike z delavskim svetom in seznaniti tudi ostale kroge, kakšnega pomena je njegova ustanovitev, na drugi strani pa, da bi bil tudi sam dovolj in hitro informiran, je pričel vstanavljati po važnejših pokrajnah dopisne urade. Taki dopisni uradi so predvideni v Delhiu, v Moskvi, Kanadi, južni Afriki, v južnoameriških deželah ter po Evropi. Bukareška vlada n. pr. je že določila

150.000 lejev za ustanovitev dopisnega urada v Bukarešti.

Mednarodni urad dela in internacionalna krščanskih strokovnih organizacij.

Najsigurnejšo oporo imata mednarodni urad dela v dosegu svojih ciljev v raznih strokovnih organizacijah. Da stoji v dobrih odnosa z amsterdamsko internacionalno, je samoobsebi umljivo. Saj je ravnatelj mednarodnega urada, Thomas, sam pripadnik te internacionalne kakor tudi ostali delavski upravnici svetnik.

Važno in zanimivo je pa razmerje med mednarodnim uradom dela in med internacionalno krščanskih strokovnih organizacij. Ob ustanovitvi tega urada je znala izrabiti amsterdamska internacionala položaj, održala po svoji starci metodi vse druge organizacije ter prisvojila vse delavska mesta v upravnem svetu zase. V prvi vrsti so bile pa prezete krščanske delavske strokovne organizacije.

Toda te se niso dale zapeljati. Zveste svojemu delavskemu programu niso še vsled tega v boj proti mednarodnemu uradu dela, nasprotno, podpirale so ga. To je bilo eno. Drugo pa njihov narast in sicer nenavadno velik narast. Oboje je tako močno vplivalo, da je moral ravnatelj urada dela priznati velik pomen krščanske delavske internacionale za delavsko gibanje v svojem poročilu. Poudarjal je še posebej, da ta pomen stalno raste. Sicer je upravni svet zavrnil zahtevo krščanskih strokovnih organizacij po primerenem zastopstvu na konferencah, češ, da ne more kršči avtonomije posameznih delavskih skupin, vendar pa so že uvedena direktna pogajanja med Utrechtom in Amsterdamom.

Mednarodni urad dela in privatni nameščenci.

Pred vojno so bili privatni nameščenci večji del divjadi, t. j. niso se brigali za organizacijo. Po vojni so jih pa prisilile nastale razmere — ne v zandji vrsti velika brezposelnost, ki neusmiljeno razsaja tudi med nameščenci — da so se pričeli združevati. Njihove organizacije so dosegle že veliko število. V Nemčiji gredo v milijone. Toda takoj po prevraturu še ni bilo te organizirane armade, radi cesar tudi niso bile vpoštovane, ko so sklenile države ustanovili mednarodni urad dela. Sedaj pa zahtevajo privatni nameščenci in po pravici, da se osnuje za nje pri mednarodnem uradu dela poseben oddelok. Njihova zahteva je že postavljena na dnevni red konference za leto 1929. Na tej konferenci bodo privatni nameščenci sigurno prodrli s svojo zahtovo.

Brezposelnost.

Poročilo ravnatelja konstatira, da so se pričele s stabilizacijo valute tudi zboljševati gospodarske razmere v posameznih državah. Producija stalno raste, tudi mednarodna trgovina se je izredno dvignila. Kljub temu pa tare vse države velika brezposelnost.

Povprečno število brezposelnih članov strokovnih organizacij v procentih je sledenje:

	1912	1927
Danska	7.5 %	22.3 %
Nemčija	2.9%	8.8%
Anglija (tukaj napram zavoravcem proti brezposelnosti)	3.7%	9.8%
Nizozemska	5.2%	8.5%
Norveška	1.6%	25.1%
Svedska	4.5%	11.4%

Ratifikacije mednarodnih dogovorov.

Zelo važna naloga mednarodnega urada dela je, da skrbti za sklepanje in ratifikacijo konvencij od strani držav članic. Kakor je znano, se sklepa o važnih mednarodnih dogovorih na konferencah, ki se vrše vsako leto. Sklenjeni dogovori se predlože vladam držav članic, da bi jih odstope svojim parlamentom v odobritev. To delo gre pa zelo po-

Lepa Hercegovinka

ceni lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno blešča-
lo od snage. Ona
radi tega rabi le

**SCHICHTOVO
M I L O**

časi. Vzrok temu so deloma protidelavski režimi, deloma razdrapanost parlamentov, kjer posledice so stalne vladne krize. V takih razmerah seveda parlamentarno delo počiva.

Dosedaj je ratificiranih približno 300 konvencij. Jugoslavija je ratificirala sledeče konvencije: 1. Konvencija o zavarovanju za slučaj brezposelnosti. 2. Podpora delavskim materam pred in po porodu. 3. Prepoved nočnega dela ženskam. 4. Otroci se ne smejo

Prepoved nočnega dela mladoletnim (izpod 18 let). 6. Najnižja starost za priupustitev otrok k delu na morju (14 let). 7. Nedeljski počitki v obratih. 8. Najnižja starost za priupustitev mladoletnih v delo kot kurjači. 9. Obligatorična zdravniška preiskava otrok in mladoletnih, ki so zaposleni na ladjah. 10. Zavarovanje za slučaj nezgode. 11. Zavarovanje za slučaj poklicnih bolezni. 12. Enako postopanje napram tujim državljanom delavcem v slučaju nezgode.

svetli dan na svatovščini. Eno noč in en dan sta ostala v stanu. Bilo je mrzlo, veter se je divje zaganjal ob skale, in v sivi daljini so se dvigale iz morskih zalirov in vlažnih gora neprstane peplenate megle.

V gozdu so prasiči hrustali želod, ki ga je bilo obilno, in so se vidno redili. Kotili so se pujski z rdečkastim rilcem in nežno dlako in da bi šlo vse po sreči, je stric Sidru zakopal v medru neko staro svinjenjo. Bil je okrogel s steklom pokrit medaljon, ki je imel dvojno srebro verižico. Okvir je bil iz črnega lesa in za steklom je bilo videti čudne podobe svetnikov, obledel grški napis in koščke rdečega lesa, o katerem so menili dobravičani, da so drobci strnjene krvi svetega Jurija.

Ko je Sidru zakopal svinjenjo, ni bil več noben pujski povržen, vsakokrat, ko je stopil pastir v medrje, se je trikrat pokrižal.

Sidra je nesla domov tri zaklane pujske, jih ocvrla na olju in jih pripravila Boeleju za brašno. Odšel je. Nevesta je ostala sama v hiši pod granatovim drevesom, ki se je vse zlilo dvigalo pod sivo jesensko nebo. Veselo sanje o prihodnosti so jo kratkočasile v samotu. Čakala je osem dni, čakala deset, čakala štirinajst dni, Boele se ni vrnil. Sidra je zbledela in imela težko sreco. Minil je mesec in o Boeleju še ni bilo ne duha ne sluga.

Stric Sidru je pošiljal spraševat, če se je Boele vrnil in končno je sam prišel v vas. Sidra je našel bolj mrtvo ko živo; zamišljen in žalosten jo je gledal. Kaj se je moglo zgoditi z Boelejem? Ali so ga okradli, ali zaklali? Ali je padel v reko, ali nenadoma umrl na poti?

Potra sta se gledala oče in hči, a ža-

lostne resnice, ki ju je težila, si nista upala izreči.

»V Nuoro moramo koga poslati; treba je poizvedeti...« je rekla Sidra obupano.

»Počasi, počasi, nič ni treba, da bi vedela vsa vas o naši sramoti. Že poskrbim sam in pošljam koga...« je odgovoril oče.

Skrivši je postal nekega botra, potem pa je vzel, ker se je prevedrilo, hčer s seboj v stan, da bi se pomirila.

Boter je medtem poveznil na glavo kapuco in tekal po planoti ter iskal po zelenih pašnikih, ki so bili vsi mokri in se svetili v solnec kakor jeklo.

»Malo trave to leto, malo trave zares. Da ga le privedete, boter, pa naj bo živ ali mrtev. Za ušesa ga zgrabit...!«

»Oh, boter prostosti svoje radi vas res ne maram zapraviti. Pregovorim ga že, da se vrne, drugega pa si ne upam, boter!«

»Malo trave to leto, zares malo!«

Nekega večera — temnilo se je že — sta sedela stric Sidru in hči v koči ob ognju. Zunaj je v spokojen, oblačen večer divje zalajal pes in ni nehal. Sidri je začelo biti sreč hitreje, a ni nič rekla, le upognila se je in zadrljala dih. Kakor oni nepozabni večer se je zaslišal korak in pojavit se je Boele.

Izgledal je kakor omračen, bil raztrgan, črn v obraz in oči so mu bile ko ugasle.

Vstopil je, se zvrnil na tla in zatulil kakor žival, preden pogine.

»Ubijte me,« je rekel in stegnil roke po tleh, »na košce me razsekajte; nesrečnež sem, podlež; zapil sem vse do zadnjega cenisima, svoje in vaše, vse, vse. Ubijte me, oče Sidru, zamahnite z roko, potisnite mi šilo

morda se on ni opil, ko je bil novič. Ali se ga res bojiš?«

»Res.«

»Kar pomiri se, zmehčam ga kakor gobo. Tako ga dobim v pest, glej!« je rekel Boele in stisnil pest, kot bi imel kaj v njej.

Boele je ponižno molčala.

Boele je držal besedo. Popravil se je in lovil jerebice in jih pošiljal v Nuoro, izdeloval je kmečke vozove, lomil skale, a zaslужek enega meseca je zapil en dan. Žena ga je redila in bil je dober z njo, napram lastu je bil spoštljivo udan in suženjsko ubogljiv.

Tako je popolnoma obvladal starca, ki je bil kakor iz skale in so se ga vši v vasi bali. Nečak časa je šlo dobro.

V jeseni je Boele ujel šest kun in je rekел ženi:

»V Nuoro grem, da prodam kože; z izkuščkom nakupim les in ko se vrnem, zamenimo s trgovino. Videla boš, kake denarce bo to neslo!«

Zares je tako naredil; kože je dobro prodal in otvoril je majhno trgovino: tekom meseca je napravil tri vozove, jih prodal in dal denar Sidri: Potem je rekел:

»Spet bo treba v Nuoro, da nakupim še lesa.«

Sidra, vsa vesela, da je prišel na pravo pot, mu je izročila denar in rekla:

»Da ne boš vsak dan na poti, dajva, prosiva očeta, da bi nama dal še kak stotak!«

»Dobro, dobrol!« je zaklical Boele in v očeh mu je zablisnilo.

Nekoga mrzlega novemburskega dne sta šla v stan in stric Sidru je dal denar.

Sidra ni nikdar več pozabilata tegu dneva;

zdelelo se ji je, da je bolj srečna kakor oni,

Ko sta se pozno zvečer vračala, je rekla ženini, ki se je zaseletaval in je bil bled:

»Hudobnež, slab si napravil, kar si storil; pred očetom bi ne smel biti tak!«

»Kaj pa sem takega storil?«

»Kaj si storil? Mene vprašaš? Ah!«

»Ah in oh! Opil sem se, ne? Vino je pač zato, da ga pijemo!«

»Toda vprič očeta!«

»Kaj je tvoj oče? Star

Kaj je novega

KOLEDAR

Sreda, 22. avgusta: Timotej, Hipolit, Antonin. — 235. dan v letu.

ZGODOVINSKI DNEVI

22. avgusta: 1894 so po ljubljanskih ulicah obesili po hišah samoslovenske ulične napis. — 1902 so karluzijanci iz Francoske kupili grad Pleterje. — 1903 je umrl angleški državnik Salisbury. — 1874 je umrl angleški pesnik S. Dobell. — 1893 se je rodil angleški skladatelj E. Burne-Jones. — 1876 se je na Hrvatskem rodil nemški pisatelj O. Hauser.

★ Zmaga SLS v obmejni občini. V občini Slatinski dol pri Svečini se je te dni izvršila volitev župana. Za župana je zopet soglasno izvoljen dosedanji župan in naš somišljenik g. Karel Trabos. Za svetovalce pa sta izvoljeni posestnika gg. Alojzij Juder in Franc Paško.

★ Blamaža SDS in SKS. Pritožbo nasprotnikov proti občinskim volitvam v Sv. Juriju ob Pesnici, kjer je SLS prvikrat zmagal, je politična oblast prve in druge instance kot neutemeljeno zavnili. Volitev župana se bo vršila te dni in bo izvoljen zaveden pristaš SLS. Tako je končnoveljavno padla v okraju Maribor levi breg zadnja postojanka, kjer so leta in leta bili v občini gospodarji naši nasprotunci!

★ Razne samoupravne zadeve. >Samouprava<, uradni list ljubljanske in mariborske oblasti, št. 8, ki je ravnokar izšla, objavlja pravilnik za okrožne zdravnike ljubljanske oblasti v zmislu čl. 14 uredbe, s katero se ureja samoupravna zdravstvena služba v ljubljanski oblasti izven mesta Ljubljane. Priča k tej številki vsebuje sledče razpise in razglase: razpis mariborskega oblastnega odbora glede oddaje raznih uradniških mest pri oblastnem osrednjem uradu v Mariboru, razpis službe pomožnega gradbenega tehniku pri mariborskem oblastnem odboru, razglas o ofertalni licitaciji o oddaji gradbenih del za zgradbo stanovanjskih hiš za uslužbence oblastnega odbora v Mariboru, dalje razpis ljubljanskega oblastnega odbora glede službe okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Hrastnik in razpis službe cestnega mojstra pri gradbenem oddelku ljubljanskega oblastnega odbora za jezersko in ljubljansko oblastno cesto s sedežem v Kranju, in končno objavo ljubljanskega oblastnega odbora glede dviga projektov po projektantih, ki so se udeležili natečaja za pridobitev idejnih osnutkov za stanovanjsko kolonijo ljubljanskega oblastnega odbora.

★ Fotografije s slovenskosti Marijinega dne na Smarni gori — 11 različnih posnetkov — se dobre pri foto-ateljeju Dreja Rovan, Ljubljana, Poljanska cesta 12.

★ Volitve v osješko zbornico preložene. Kencem meseca julija je potekla petletna funkcijska doba svetnikov osješke trgovske in obrtniške zbornice. Zbornica se je sedaj obrnila na trgovinsko ministrstvo s prošnjo, da preloži nove volitve do tedaj, dokler ne bodo potrjeni predlogi za reformo volitev v zbornico. Ministrstvo je tej prošnji ugodilo.

★ Državna meščanska šola na Raketu. — Zaradi prezidave šolskega poslopja, ki bo trajala po načrtih do 25. septembra, se bo vršilo vpisovanje v I. razred 27. septembra; 28. septembra bodo razredni izpit, 29. septembra šolska maša in v ponedeljek 1. oktobra bo redni pouk.

★ Šola Glasbene Matice v Ljubljani razglaša, da se vrši vpisovanje v glasbeno šolo dne 1., 3., 4. in 5. septembra od 9 do 12 in od 3 do 5 v pisarni Glasbene Matice v Gospoški ulici 8. I. Gojenci naj se zglaže v spremstvu staršev odnosno njih namenjnikov. Pri vpisu morajo predložiti rojstni list in zadnje spričevalo šole Glasbene Matice, ravnotakno mora plačati Din 35 v pisarni in prispevku za učila ter ukovino za mesec september. Mesečna ukovina znaša: za klavir ali glosi po 78 Din, za solopjetje 160 Din, za pouk viole, violončela, kontrabasa, flavete, oboe, klarineta, fagota, roga, trobente, pozavne ali orgel po 90 Din. Teoretični predmeti kot samostojni glavni predmet po 90 Din, kot stranski predmet po 25 Din. Mladinsko in zborovo petje po 25 Din. Gojenci, ki obiskujejo obvezno pouk glasbene teorije, se poučujejo v tem predmetu brezplačno. Redno delovanje za vse predmete in oddelke se prične v petek 7. septembra. V interesu rednega delovanja prosimo starše gojencev, da se vsi učenci pravočasno vpisijo in to v dneh kot zgornj naznačeno. Zakasneli morajo plačati zvišano vpisino Din 50.

★ Državni konservatorij v Ljubljani razglaša, da se vrši vpisovanje za vstop na konservatorij v dneh 1., 3., 4. in 5. septembra od 9 do 12 in od 3 do 5 v kons. sobi št. 17 poslopja Glasbene Matice, Gospoška 8, pritličje, desno. Kdo želi biti sprejet v konservatorij, mora pred vpisom natančno izpolniti uradno prijavo, ki se bo ob 29. avgusta dalje pri slugi konservatorija.

v tisk! Zdaj, zdaj me končajte, ta trenutek, sicer bo še huje...«

Stric Sidru se je vzravnal in ga z viško pogledal ter je rekel:

>Zanikarnež!«

Potem je odšel.

Sidra je pa začela jokati na razvalinah svojih sanj.

Boele je ležal z obrazom na tleh, imel že raztegnjene roke in je bolidil; polagoma je utihnil in ni več vzdihal; zahropel je in zapadel v mrzlico spanja.

rija za 2 Din, kolekovana pa mora biti s 5 Din. Pri vpisovanju morajo predložiti novi gojenci poleg natančno izpolnjene prijave: rojstni list, zadnje šolsko izpričevalo in dokaze o glasbeni predizobrazbi. Sprejem se izvrši na podlagi komisionelnega sprejemnega izpita, za katerega je plačati pri vpisu 30 Din izpiten takšek za vsak glavni predmet. Stari gojenci konservatorija morajo poleg prijave predložiti tudi zadnje letno izpričevalo konservatorija. Prednost glede sprejema imajo priglašenci, ki so z dobrim uspehom dovršili 4. razred šole Glasbene Matice v Ljubljani. Vpisina in prispevki za učila znaša 40 Din. Poučujejo se sledčki predmeti: solopjetje, klavir, glosi, viola, čelo, kontrabas, flava, oboe, klarinet, rog, trobenta, pozavna, orgle; zborovska šola, glasbena teorija, oblikoslovje, glasbena zgodovina, fiziologija in fonetika, metodika, intonacijske vaje in diktat, klavir kot obligatni predmet, harmonija, kontrapunkt, glasbene forme in analiza, skladba, zborovo petje, solopjetje kot obligatni predmet, nauk o instrumentih, instrumentacija, glasbena estetika itd. Natancnejša pojavnina daje ravnateljstvo odnosno pisarna konservatorija.

★ Avtomobilска nesreča pri Lescach. V ponedeljek ob 7 zvečer se je pripetila na klanču blizu Lesc avtomobilска nesreča, ki pa k sreči ni zahtevala človeških žrtev. Z Bleda sta ob tem času vozila na Lesc dva avtobusa, prvi last blejskih, drugi pa leških izvoščkov. Leški je hotel blejskega prehiteti in je dajal znake. Blejski se je res umaknil na skrajni desni rob ceste. Leški avtobus pa se je zadel v blejskega tako, da je ta zadel v cestno ograjo, jo prevrnil in sam zdrčal po kakih 10 metrov globokem bregu. K sreči se je blejski avtobus prevrnil šele, ko je pridrvel na ravnico. V njem je sedelo šest oseb, večinoma dame, katerim se ni razen strahu pripetilo nič hujšega. Avtomobil se je sicer nekoliko pokvaril in se mu je ubila tudi šipa, vendar pa škoda ni velika. Le slučaju se je zahvaliti, da ob tej priliki ni prišlo do kake smrte žrteve.

★ Škoda zaradi pečara tvornice cementa v Splitu >Majdane<, o katerem smo poročali včeraj, znaša približno 2 in pol do 3 milijone dinarjev. Požar je uničil streho in zgornje nadstropje tvornice ter uničil 14 peči in 2 električni železnici. Zaradi požara bo tvornica odpustila od 1400 delavcev, kolikor jih ima tvornica vseh, kakih 500. S popravili bodo pričeli takoj. Poprava poslopja bo trajala kakve tri mesece. Odprtitev tako velikega števila delavcev ob času, ko vladav v Dalmaciji velika brezposelnost, bo tam še povečala strahovito bedo.

★ Veliki požari v Banatu. V južnem Banatu med Sušaro in Deliblatom je zgorel velik gozd jelk in borov. Požari so gasili kmetje, gasilci in vojaki. Gozd ej gorel na površini šest tisoč hektarjev. — V bližini Vršca v Vladimirovcu je zgorelo deset vagonov žita in mlatilnica, v vasi Ninčičevu pa so ponovno zgorele velike množine žita, mlatilnih strojev in štiri hiše. Tako je ogenj uničil v enem dnevu za okrog en milijon dinarjev blaga in neepremičnin, zavarovan po na bilo nič.

★ Grozen konec kmetskega zakona. V vasi Denju blizu Osijeka se je v nedeljo zvečer pripetila krvava družinska žaloigra. Mlad kmet Borislav Stamenović se je pred mesecem dni ločil od svoje žene Leposave, ker sta se vedno prepričala. Borislav je bil ljubosumen na svojo ženo in jo je pogosto dejansko napadel. Ravno pred mesecem dni je tako pretepel ženo, da je pobegnila od njega in odšla k svoji materi. Od tega dne dalje je Borislav pogosto prihajal k Leposavi in jo vabil, naj se vrne k njemu, zlasti, ker je ostal doma še 11 mesečni otrok. Leposava se je v nedeljo definitivno odločila, da se ne vrne več k možu in mu je to tudi povedala. On je nato potegnil noč ter enajstkrat sunil z njim v Leposavo. Z enim od sunkov ji je prerezel goltanec. Na vpitje Leposave je prihitela njena mati, ki je hotela prepričiti Borislavu, da bi nadalje obdelaval ženo z nožem. Toda Borislav je napadel še tašč in jo trikrat zabodel v glavo. Žena je bila takoj mrtva, dočim se tašč bori s smrtno. Orožništvo je aretiralo Borislavovo in ga izročilo sodišču.

★ Požigalec in izsiljevalec. V sremski vasi Erdeviku so zadnje čase nastali pogosto veliki požari. Dva, tri dni pred požarom dobila lastnik poslovnice, kjer požar nastane, anonimno pismo, v katerem se mu grozi, da mu bo pogorela hiša, če v gotovem roku ne položi na določenem kraju večje vsote denarja. Ker skoraj gotovo ni hotel nihče dati denarja, so se požari pojavljali vsakih toliko dni. Vsa zasedovanja policije in orožništva so bila popoloma brezuspešna. Neznanec je neoviran požigal po Erdeviku. Tako je pred dnevi dobil posestnik Mijatović pismo, vendar pa on stvari ni prijavil policiji, temveč je sklenil, da obračuna sam z zločincem. Vsako noč je s puško stražil hišo. V ponedeljek opolnoči je ležal v grmu ter opazil, da je nekdo kakih dvajset metrov vstran od njega prizgal žvepleno. Ustrelil je tja iz puške in slišal ravnih, ni pa nikogar našel tam. Iz Vinkovev je bila poklicana policija in policijski pes je odkril sledove. Toda policija je zelo rezervirana, zdi se pa, da se nahaja zločinec med vaščani Erdevikom. Dosedaj je bilo že 11 takih požarov.

★ Strahev vihar blizu Kotorja. Nad vasjo Kostanjcem pri Kotorju je te dni divjal strahovit ciklon, ki je trajal skoraj pol ure. Vihar je poroval vsa sadna drevesa, zlasti kostanje in oljke, ki pomenijo edini dohodek tega siromašnega kraja.

Vihar je poroval vsa sadna drevesa, zlasti kostanje in oljke, ki pomenijo edini dohodek tega siromašnega kraja.

★ Letalo usmrtilo dečka. V nedeljo se je vršil v Senti ob reki Tisi letalski meeting, pri katerem se je pripetila huda nesreča. Letalo tipa >Brandenburg št. 19<, ki ga je vodil pilot-narednik August Kresnek, se je pri prevažanju civilnih oseb spustilo niz dol skoraj do zemlje. Vojaki, ki so se nahajali na letalu, so se v nevarnosti vrgli na tla. 15 letnemu vajencu Kolomanu Vizeju pa so kolesa letala odtrgala glavo. Letalo je prevrnlo nekaj piramid iz pušk ter se radi tega nekaj pušk zlomilo, nato pa se je letalo zopet dvignilo v zrak. Ko je letalo pristalo na tleh, je pilot opazil nesrečo. Narednik Krenek je eden najboljših jugoslovanskih pilotov in je dobil pri letalskih tekma Male antante prvo nagrado. Meeting so takoj prekinili. Uvedli so preiskavo.

SPARKLET

SPARKLET

SPARKLET

izvirna angleška sifonska steklenica

Uspehi za tobačno delavstvo v Ljubljani

Kakor smo pred par dnevi poročali, se je mudila prošli teden v Belgradu deputacija >Strokovne zveze tobačnega delavstva< iz Ljubljane, ki jo je vodil v Belgradu g. posl. F. Smedej in je bila zelo vladivo sprejeta v >Jugoslovanskem klubu< ter pri Upravi monopolov, finančnem ministru in predsedniku ministrskega sveta g. dr. Antonu Korošcu.

Deputacija je intervenirala v mnogih zadevah, predvsem pa zaradi izdaje pravilnika o plačah, kategorijah in pokojinah, za tedenško izplačevanje mezd ob sobotah in vrnitev krivičnih odtegljajev vojnim vdovam njih invalidin, katere jim je svojčas tobačna tovarna izplačevala, na to pa odtegnila.

Da to pot ne bo ostalo samo pri obljudbah, je bila deputacija prepričana, ko je odhajala od predsednika vlade g. dr. Korošca. In res je tako. Včeraj in predvčerjšnjem je v tobačni tovarni zavrnalo kot v >čebelniku<, ko je delavstvo izvedelo, da je bilo iz Belgrada brzjavno odrejeno tedensko izplačevanje ob sobotah in nakazan vsem 23 prizadetim vojnim vdovam odtegljaj invalidin, v skupnem znesku 34.000 Din, ki bo izplačan danes.

Prvi uspehi naše organizacije in vlade za tobačno delavstvo so tu. Prepričani smo, da bo tudi v kratkem glede pravilnika beseda postala mese, s čemer bo položaj tega delavstva regeuliran, deloma izboljšan, v glavnem pa ustvarjen temelj za končno pravično rešitev.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Drevi imata nočno službo: Sušnik na Marijinem trgu in Kuralt na Gospodsvetski cesti.

* * *

○ Poročil se je dr. Joško Bežič, zdravnik v Zlarinu, z g. Phr. m. Pavlo Pompe.

○ Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske na Poljskem. V prvi polovici meseca oktobra letosnjega leta bo koncertiral ljubljanski zbor Glasbene Matice deloma na Češkoslovenskem in Poljskem. Koncerti se bodo vršili v sledečih krajih: Moravska Ostrova, Krakow, Katowice, Poznan, Varšava, Lvov, Košice in ni izključeno, da na povratku tudi v Budimpešti. Prepričani smo, da bo zbor tudi to svojo umetniško pot izvršil z največjimi uspehi v ponos našemu narodu. Podrobnosti bomo še priobčili.

○ Nova stanovanjska kolonija mestne občine za Stadionom. Včeraj so se oddala gradbena dela za novo stanovanjsko kolonijo mestne občine ob Vodovodni cesti, ki se bo zgradila iz že odobrenega šestmilionskega poslovnega. Z gradbenimi deli se bo pričelo prihodnji teden in bodo hišice dovršene že do 1. novembra tega leta ter se bodo stranke tedaj že lahko vselile. Občina bo sezidal šestnajst pritličnih hiš po preprostega tipa, nekoliko drugačnih kot so one za Bežigradom ali pri Koleziji. Vsaka hišica bo obsegala štiri stanovanja s sobo, kuhinjo, predsobno, shrambo, kletjo in drugimi pritličnimi. Skupno bo mesina občina sezidal torej 64 novih stanovanj. Vsaka hišica bo veljala mestno občino okoli 180 tisoč do 200.000 dinarjev, vseh 16 hišic torej okrog 3.000.000 Din. Teh 64 novih stanovanj bo pomenilo znaten olajšavo v sedanji stanovanjski krizi, vsled katere trpi zlasti nižji sloj, zato se hišice namejene le tem. — Dela v Nuščaku vojašnici znatno napredujejo. Dosedaj je izgotovljenih kakih osem stanovanj, v katere so se vselili deložiranci, ki so že prebivali v podstrešju vojašnice, pa so se moralni umakniti, da morejo z deli nadaljevati. Druga partija izgotovljenih stanovanj bo nekako v drugih polovici meseca septembra, ostala stanovanja pa bodo izgotovljena nekako istočasno z onimi ob Vodovodni cesti. S tem bo v veliki meri pomagano deložirancem, dalje pa tudi še strankam z nehigijeničnimi stanovanji, katere na prošnjo strank z brezplačno pregledo mesti fizikal in pošljte poročilo stanovanju uradu. Na ta način bodo končno vendar enkrat zgrinile številne družine z obilnimi otroci iz vlažnih kletnih in podstrešnih, ali pa v

sili iz hlevov predelanih stanovanj, in je zato gradbeno akcijo mestne občine za revne sloje ljubljanske prav toplo pozdraviti. Ker se pa dan na dan množe deložiranci, zato je mestna občina, kar je pač v njeni moči, poskrbela tudi za te reveže in jim stanovanjski urad na prošnjo dodeljuje les za barake, katere si potem deložiranci pod nadzorstvom mestnih uslužencev zgradi ali na Gal

Licija naredila zaenkrat red in nekaj »ta hudič pospravila.

○ Zdravniku ukradli kolo. Dr. Ivan Högl, splošno znani ljubljanski zdravnik, je prijavil, da mu je v ponedeljek neznan zlikovci odpeljal iz veže na Kralja Petra trgu 3, kjer stane, novo kolo, vredno 2000 Din. Kolo je znamke »Waffenrad« s tovarniško številko 8,907.475.

○ Karamboli. Motociklist Ignac Dolenc je v bližini šišenske cerkvice podrl na tla kolosarja Ivana Inglča. Inglč je bil pri karamboli precej opraskan, pa tudi kolo je moralok zdravniku. — 15 letni delavec Toni Vincenc iz St. Vida se je peljal v ponedeljek ob 7 zvečer domov. Na Celovški cesti pa ga je podrl avtobus, ki ga je šofiral Josip Pledanc. Toni se je pri padcu zelo poškodoval in ga je njegov oče odpeljal domov. Njegovo kolo je bilo žrtev avtobusa.

○ Pri javni borzi dela v Ljubljani dobio delo: moški: 6 kotlarjev, 5 kovinotrugarjev, 1 mehanik za pisalne stroje, 10 pleskarjev in črkoslikarjev, 6 mizarjev, 1 strojniki, 1 sedlar, 2 pilarja, 1 kurjač, 1 strojni ključavnica, 2 elektromonterja, 2 kleparja, 1 tapetnik, 3 čevljarji, 2 mlinarji, 1 slaćičar, 6 minerjev, 2 hlapca, 1 vodoinsulatator, 6 zidarjev, 4 tesarij, 1 mlad kuhar, 3 trgovski potniki za razpečavanje kuhinjskih predmetov, 2 navadna delavca, 9 vajencev — ženske: 1 šivilja, 4 šivilje za plašče, 2 šteparici, 2 pletički, 2 špulerici, 1 orožniška kuharica, 1 kuharica, 1 služkinja z znanjem italijančine.

Maribor

□ Iz oblastnega odbora. Vrnili se je iz Pariza oblastni odborniki dr. Andrej Veble in je strankam zopet ob sprejemljeni urah na razpolago.

○ Mestni župan dr. Alojzij Juvan se vrne iz Gleichenberga v soboto. Strankam bo na razpolago od ponedeljka dne 27. t. m. naprej.

□ Gledališka sezona 1928-29 se otvorila kakor zvezemo začetkom oktobra. Bodče sezona obeta biti v umetniškem oziru zelo zanimiva in pestra. Posebna pažnja se bo posvečala drami. Reportar, ki je v glavnem že sestavljen, bo precej obširen. Na sporedu so klasične in moderne drame, zabavne in duhovite veseljore, pa tudi sorazmerno število otroških in ljudskih iger. Vsekakor se bodo iz finančnih razlogov uprizorila tudi operetna dela. Vendar bo uprava dala prednost dobrim kraličnim operetom. Od časa do časa pa bo gostovala ljubljanska opera. Na novo je angažiran gospod J. Rakuša, kot stalni gost pa bo tudi v bodote na stopal priljubljeni gospod Daneš.

○ Vajenška in pomočniška razstava. Vajenci in pomočniki se za razstavo prav pridno pripravljajo. Že se zbirajo posmorne strokovne skupine, ki postavljajo salončke in ki prosijo za mestna, na razstavnem prostoru, ki bi bila najprimernejša, da razstavijo svoje predmete. Precejšnje zanimanje za razstavo kažejo tudi tovarniška podjetja; nekatera so že prisikočila s primernimi prispevki na pomoko, da se spodbudi naraščaj k razviku in pridnosti. Saj so brez dvoma tudi tovarniška podjetja zainteresirana na izobrazbi obrnikega naraščaja. Vajenški in pomočniški naraščaj pa se prav pridno pripravlja za prireditev, ki bo na predvečer razstave.

□ Vpisovanje v obrtno-nadaljevalno šolo v Mariboru za šol. leto 1928-29 se bo vršilo od 27. avg. — 16. sept. t. l. v mestni posvetovalnici na mestnem magistratu, in sicer ob delavnikih od 10.—12. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 12. ure. Vsaki vajenec in vsaka vajenka mora prinesi s seboj ali izpustitico iz šole, če še ni hodila v obrtno-nadaljev. šolo, drugače pa izkaz o.n. šole. Šolnina znaša za vsakega izmed 7 šol. mesecov po 15 Din za učenca, ali skupaj za celo šol. leto 105 Din. Pri vpisovanju je treba položiti vsaj en obrok 15 Din, vodstvo pa priporoča, da se vplača več obrokov, če že ne celo vsota, ker potem ne bo treba zamudnega pobiranja in dreganja med šol. letom. V šoli mora hoditi vsak vajenec in vsaka vajenka, ki se uči pri kakem mojstru (mojstrini) v območju mariborskega mesta brez ozira na starost. Vodstvo prosi vse delodajalce, da z ozirom na kratko dobo za vpisovanje pošljajo svoje vajence in vajenke čimprej k vpisovanju.

○ Falzifikati dvodinarskega novca. Vodji tukajšnje tujko-prometne pisarne Ivanu K. je prinesel sluga neke tukajšnje tvrdke ovitek, v katerem je bilo 50 dvodinarskih novcev. Vodja pisarne je takoj opazil, da je med 50 eden ponarejen ter prijavil služaj policiji. Obdobje se na to opozarja in prosi, da vsak slučaj takoj prijavi.

○ Opeklinam je podlegel v tukajšnji bolnici Alojzij Mohorko, Železniški uslužbenec, star 30 let. Kakor smo že proti, je v noti od četrtega na petek udarila streli v neko gospodarsko poslopje v Stražnjenjih pri Pragerskem. Pri tem je dobil Mohorko, ki je spal na kozolcu, hude opeklbine. Rešilni oddelek ga je prepeljal v tukajšnjo bolnico, kjer je pa v velikih mukah podlegel opeklinam.

○ Samoumor. Že včeraj smo poročali o tem, da je brez sledu izginil uslužbenec pri lesni tvidki »Jugoles« Josip L., ki je bil odšel že v nedeljo popoldne od doma z grožnjo, da bo izvršil samoumor. Dva dni ni bilo o možu ne duhu ne sluha. Včeraj pa so se razširile vesti, da je Josip L. res izvršil samoumor in sicer da se je vrgel v Dravo. Po izpovedi nekega delavca pekerskega milna je omenjeni Josip L. podal v Bresterinci v neko gostilno, se tam za korajlo napisil, nato pa šel proti Dravi ter se predal njenim valovom, ki so ga odnesli proti Marboru.

○ Težka nezgoda. Na tezenkem kolodvoru je pregledoval lokomotivo 36 letni ključavnica Jerič Franc iz Podbrezja. Pri tem je neprizakovano eksplodirala cev in je Jeriču priletel v glavo drobec železa, ki mu je prizadejal precej težko rano. Odpeljali so ga v bolnico.

○ Delo dobijo pri tukajšnji borzi dela: 3 sedlarji, 4 zidarji, 14 hlapcev, 12 viničarjev, 14 mizarjev, 1 tesar, 7 pleskarjev, 1 slaćičar, 1 pek. pomočnik, več vajencev (klučavnica, mizarje, medicinske mesarske in tapetinske stroke), 5 kuharjev, 6 služkinj, 2 postrežnici, 1 frizerka, 2 šivilji za perilo, 4 delavke, 2 varuški, 2 boljši kuhanici v Mostar, 2 šivilski vajenki.

○ Policijska kronika beleži širi aretacije. Aretirani so bili: Alojzij H. radi potepušča, Ferdinand M. radi razgrajanja, Adol B. radi beračenja in Josipin J. radi goljufije. Poškodjeni so bili slednji slupnji: radi tativne 1, poškodjeni su tativne 1, avto-predpisov 1, pretepa 1, razgrajanje 1, zlorabe vajencev 1, cestno-policijskega reda 4, tativne 2, poškodbe radi streljanja z minami 1, avtopredpisov 6, nezgode 1, najdbe 1.

Celje

○ Predlog mestnega proračuna za l. 1929 je izdelan in dostavljen načelnikom klubov občinskih svinikov. Predlog predvideva 6,276.798.72 Din potreščin, 2,869.635.56 Din rednega krija, torej 3,675.751.52 Din primanjkljaja, ki pa se radi prebitkov v znesku 268.588.36 zmanjša na skupni primanjkljaj po 3,407.163.16 Din. Za krije primanjkljaja so predvidene občinske doklade in naklade v znesku 2.646.850. — Din, tako da bi znašal končni primanjkljaj še 760.313.16 Din. Izmed občinskih doklad, naklad in pristojbin predvideva predlog proračuna sledeče: 50% občinsko doklado na drž. najmarino, 100% obč. doklado na obč. zemljarinu, 150% obč. doklado na obč. pridobinno, 200% obč. doklado na posebno pridobinno, 200% obč. doklado na drž. rentino, 8% najeminski vinar, 2% kraljansko pristojbino, občinsko cestno naklado, tržne pristojbine, občinske davčnine po tarifi, občinsko davčnino na prenosiča v hotelih in gostilnah, občinsko davčnino na igranje s kvartami, občinsko davčnino na vozila, 357% obč. doklado na drž. trošarino na vino in vinski mošt, občinsko doklado na šampanjec in fina vina, občinsko naklado na žgane oponje pijače, rum, konjak in špirit, občinsko naklado na pivo ter občinsko naklado na meso. Od letošnjega proračuna predvideva predlog več ali manj potreščin: Obča uprava 27.948 Din več, ulice, trgi, kanali, mostovi 383.792 Din več, mestno oskrbnštvo 41.040 Din več, oskrba mestnih revezev 6510 Din manj, zdravstvo 13.200 Din več, dobrodelstvo in prosveta 58.375 Din več, šolstvo 5000 Din več, pasivne obresti 218.289.94 Din več, amortizacija občinskih posojil 29.549.56 Din več, pobiranje občinskih davčnin 16.770 Din več, hiše in posestva 89.435 Din več, gozdno gospodarstvo 90.640 Din več, izvoz greznice 35.300 Din manj, mestna tehnična 280 Din več, kopališče ob Savinji 3050.64 Din več, parno kopališče 19.950 Din več, mestno gledališče 13.451.60 Din manj, mestna pokopalnišča 6265 Din več, mestni vodovod 292.504.10 Din več (predvideno je razširjenje nabiralnika na Miklavževem hribu), mestna klavnicna 145.122.85 Din več (predvidena je preuređitev hladilnice). Znatne zneske na potreščinah vsebuje nabava in pogon avtoškropilnika, popravila tlakov in hodnikov, nabava in preuređitev kotla v parnem kopališču, popravilo poslopja in centralne peći v gledališču. Vsekakor bodo mestni očelite imeli mnogo posla in skrbi, da bodo vse potreščine spravili v sklad z možnim kritjem.

○ Za čebelarje in one, ki se za čebelarstvo zanimajo, se vrši dne 26. avgusta ob 3 popoldne pri čebeljaku g. Kodele na Ostrožnem pri Celju povčno predavanje. Ob slabem vremenu se vrši to predavanje v nedeljo 2. septembra istočasno in ob istem času.

○ Nerdini šofer. Janko Pohlin je uslužben pri tt. Eisinger in sinovi in vozi tovorni avto. Prošlo soboto je z avtom trčil v plateno streho nad izložbenimi okni trgovine König na Krekovem trgu tako nerodno, da je snel zeleni strešni drog, raztrgal strešno platno in povzročil za 3000 Din škodo. Poleg tega je nesreča hotela, da se je ravno takrat nahajala na hodniku pod streho Albina Kobola iz Prožinske vasi. Zeleni drog je padel na nju in ji povzročil precejšnje poškodbe tako, da je moraliski iščakal pomoči v bolnišnici. Pohlin je pripravljen škodo povrniti, le Koboli, pravi, ne bo plačal bolečin.

○ Smrtna nesreča na železni. Predvčerajšnji je brzovlak št. 506 pripeljal v Celje mrtvega mladičenca, ki ga je pobral pri 381 km med Laškim in Tremerjem. Fant je tik pred brzovlakom hotel prekoracil progo na mestu, kjer ni javne poti. — Stroj brzovlaka ga je podrl in smrtno ranil. Strojvodja Fr. Pavlič je brzovlak takoj ustavil in naložil težko ranjenega, ki pa je kmalu izdihnil. Poklicana zdravnika dr. Premeschak in Dereani sta ugotovila, da ima fant prelomljeno lobanjsko hazo, močan udarec na celo, hrbet s krovom podprt let zlomljeno stegno leve noge. Po zdravniškem mnenju je bila poškodba vseskozi smrtna. Dokumentov pri mrtviču niso našli. Pač pa se je kasneje ugotovilo, da se piše fant Josip Leben, da je star od 16—18 let, pastir iz Debra pri Sv. Floriju v Laškem okraju. Mestni pogrebni zavod je mrtliča prepeljal v mrtvašnico bolniškega pokopalnišča.

○ Pri podružnici Javne borze dela v Celju dobeslo: 8 hlapcev, 1 rudar, 2 mineri, 2 kamnose, 3 kovači, 1 klepar, 3 strugarji, 2 kotlarji, 2 mehanika, 2 mizarjev, 1 sodar, 1 tapetnik, 1 čevljar, 1 pek, 1 hotelski služig, 6 silkarjev, 1 fotograf, 104 delavci-težaki, 13 vajencev, 7 kmečkih dekel, 1 likarica, 3 natakarice, 4 hotelske kuhanice, 1 hotelska sobarica, 30 kuhanic in služkinj, 1 vzgojiteljica ter 1 vajenka. Pisarna podružnice se nahaja v poslopu Prve štедionice na Krekovem trgu.

Dopisi

Kranj

○ Peroka. V nedeljo se je na Primskovem pri Kranju poročil g. Joško Črnivec, mizarški mojster z gospodinčno Rozalko Zalokarjevo iz Komende. G. Črnivec je bil vnet član »Orla«. Mnogo pa je tudi deloval pri dramatičnem odseku tukajšnjega »Prostovnega društva«.

Kočevje

Na drž. realni gimnaziji v Kočevju se bodo sprejemali v I. razred učenci dne 1. septembra od 8—12 ure. Učenci naj pridejo v spremstvu staršev in predložijo izpričevalo IV. razreda osnovne šole ter krstni list. Vpisovanje učencev od II. do VIII. razreda bo 8. septembra ob 8 v šolskih sobah. Tega dne se vpisujejo tudi zunanjki iz teh razredov. — Ponavljali, dopolnilni in privatni izpitji se bodo vršili med 24. in 31. avgustom. Vsa natančnejša pojasnila bodo objavljena na uradni deski v avli gimnazijskoga poslopja.

Trbovlje

○ Na meščanski šoli se bo vršilo naknadno vpisovanje dne 31. avgusta od 9 do 12 ure. Poškodljivi izpitji se bodo pritrli 27. avgusta ob 8 uri. Tedaj naj se zglaše vsi prizadeti učenci. Morebitni privatni izpitji bodo v dneh 29. in 30. avgusta. Vpisovalo in izpovedalo se bo v starih prostorijah osnovne šole. Priteklet pouka bo kasneje objavljen.

Vrhnik

Umrla je na Vrhniku včeraj, dne 21. t. m. ob 8. uri zjutraj gospa Ivana Jereb, vdova sedlarja. Pogreb bo danes popoldne.

*

Kozje. Pred nekaj dnevi je preminil v Kozjem v starosti 78 let posestnik, milnar in žagar g. Anton Maček. Zadež je bil srčni kap. Pokojnik je deloval celo svoje življenje v povzročju gospodarstva in je bil tudi mnoga leta načelnik kmetijske podružnice v Kozjem. Nj. Vel. Kraij ga je celo letos odlikoval z zlatom medaljo za civilne zasluge. V umrlem izgubi občina Kozje enega odličnega moča in mnogoletnega odbornika.

Izpred sodišča

Mlad nepridiprav in tat.

Pred sodniki sedi Janez Plajbez, okoli Tržiča doma. Ze od nekdaj je bil nepridiprav. Ko je bil 9 let star, je že vlonil v neko trgovino v Kološevski ulici v Ljubljani. Pozneje se je kar poklicno lotil tativne in je bil, dasi komaj 19 leten, že kar petkrat kaznovan radi manjših tativ. V zaporu je tako preselil že nekolikrat po par mestecov. Po svoji v zadnje izdržani večmeseci kazni se je spet napotil na Gorenjsko, kjer se je sicer vedno rad brez dela potepal. Neki večer je prosil za prenošči hlapca Glavana v Golniku in ga mu je tudi dal. Spala sta kar skupaj v šupi na steji. No, našemu Janezu se je pa tisto noč sanjalo o prečudno lepi svatbi, na katero je bil povabljen. Janez je te sanje vzel kar zares še tudi potlej, ko se je sredi noči prebudil. Dvignil se je natihoma in se je opravljati za svatbo. Ker pa lepe oblike sam ni imel, doganal, da se hlapcu Glavantu izkaže za prenošči hlapca Glavana skrinijo na šupi ter vzel iz nje celo boljšo obliko z uro in klobukom vred, kar vse je bilo med brati vredno najmanj 640 Din. Ko se je tako lepo opravil, je mirno odšel in se od hlapca ni nič poslovil. Pač pa je še tisti dan potlej, ko so mu orožniki napovedali aretacijo, iste prav nečedno, pozdravil z nelepimi izrazji in jih ozmerjal, češ, da jim bo že se pokazal, če pride na prostvo. S tem si je seveda poleg hudodelstva tativne nakopal še 8 104, kar vse skupaj mu je prineslo 6 mesecev težkeje ječe, ki bo povrnil še poostrena s postom in trdim ležiščem.

V tramvaj se je zaletel.

Janezek je priden dečko, pleskarstva se uči, samo nekoliko preuren je časih. Pravzaprav je pa preuren le njegov konj, ki se je zadnjic v vozom in Janezkom ter njegovo, namreč Janezovo materijo vred zavrstil v tramvaj na Marijinem trgu. Tako se namreč Janezek zagovarjal, ko ga je sodnik pobavil.

ral, kaj da je ravnal tistikrat s konjem in kam da je gledal. »Ja, tokoj je blo! Konje sem že vlekel za vajeti nazaj, pa mi pomagalo ni. Kajti inta naš konj takoj navado, da vse bolj teče, čimbol ga kdo nazaj vleče. Alstan, kaj pa čte poj...!« Sodnik pa tega Janezka ni verjel, ker je voznik električne železnice drugače povedal o dogodku. Tudi je dal stražnik pravočasno znamen

Sveti življenje in upravljanje

Rešitev iz polarne ječe

V svojih zadnjih člankih opisuje prof. Behounek rešitev generala Nobile in kasneje še ostalih članov:

Ledeno polje, ki sta ga našla nekoč Trojanji in Biagi, ko sta 300 m od šotorja v ravni črti iskala še nepobrana živila, je omogočilo pri-

milom. In vsi ljudje na njem so dobro vedeli, da bi bili izgubljeni, ako bi se mu kaj pripetilo; kajti cesar ne bi zmogel »Krasin«, ne bi bil zmožen noben drug ledolomilec na svetu. Letalska posadka »Krasina« je bila enako odlčna. Ni treba pisati o Čuhnovskem, saj ves svet pozna junaka zračnega morja. Ko se je »Krasin« z brezmejnimi težavami bližal njegovemu letalu v

Sahovski veliki mojstri na mednarodnem turnirju v Kisingenu.

Na mednarodnem šahovskem turnirju v Kisingenu so se zbrali te dni vsi najodličnejši šahovski mojstri. Na naši slike stojijo od leve na desno: Hollandski amaterski svetovni mojster Euwe, angleški šampijon Yates, Dunajčani dr. Tartakower, Spielman in Réti, starji mojster Mieses in Rus Bogoljubov iz mlajše generacije; spredaj sede od leve na desno: Rus Niemecovič, svetovni mojster Capablanca, dr. Tarrasch in Američan Marshall.

stanek Lundborgovega letala. Bilo je pravo čudo najti v gorostarem kaosu ledene plošč ravno ploskev v obliki elipse, ki je imela eno os 350 metrov, drugo pa 200 metrov dolgo. Takoj smo o tem odkritju obvestili »Citta di Milano«, toda edino letalo na smučih, ki se je tedaj nahajalo na Spitzbergih in ki je edino moglo v teh predelejih pristati, je bil Lundborgov Fokker.

Bilo je 24. junija ob 11. zvečer, ko smo po enomesecnem življenu na ledu zopet govorili s človekom, ki je prišel iz notranjega sveta. Nihče izmed prizadetih ne bo pozabil trenotka, ko je Fokker kakor ogromen ptič krožil nad nami in nam je njegov motor pel pesem rešitve. In potem je Lundborg startal z našim generalom, kot prvimi človekom, ki se je rešil, ne da bi bil slutil, kako draga bo moral to plačati. In tudi nihče drugi izmed nas ni tega slutil, drugače bi generala, ki smo ga vsi radi imeli in ga tudi v največji stiski nismo zapustili, ne bi bili silili k rešitvi.

Ostalim je potem prinesel rešitev »Krasin«, na katerega smo se zanašali preje v podzavesti nego v resnicu. Z naravnost neverjetno brzino opremljen, je zapustil Lenjingrajsko luko z elitno posadko na krovu, izbrano iz vseh 25 ruskih ledolomilcev. Ustanovil se je v Bergen-u samo toliko, da je naložil premog, nato je pa z največjo energijo nastopil svojo vožnjo, ki je postala v zgodovini človeških činov tako slavna.

Bilo je v času, ko so prišli v Kingsbay močni italijanski aeroplani in je bilo zbranih na Spitzbergih v našo pomoč osem letal. Takrat je imel general Nobile naravnost proroški domislek, kakor se je kasneje pokazalo. Domisil se je, da bi se utegnili njegovi rojaki preveč zanašati na letala in rusko akcijo odkloniti. Dal je posebej brzojaviti na »Citta di Milano«, da naj se »Krasin« nikakor ne zavrne. To nam je rešilo življeno.

Drugod bo mesto, da se podrobno opiše vsa čudovita »Krasinova« pot. Tu izrekam ponovno zahvalo voditelju ekspedicije prof. Samojloviču, njegovemu namestniku kapitanu Orasu, kapitanu Oggiju in celi posadki. Vsi so občudovanja vredno zastavili svoje življeno, saj se je moral »Krasin« boriti z največjimi težavami ledu v morju neznanih globocin, a šel je vendar naprej, celo s poškodovanimi višaki in kr-

Skupina deportiranih upornikov iz Guayane.

V glavnem mestu francoske južnoameriške kolonije Guayane-Cayeune-i je nastala nevarna ustaja. Domači kreoli so več vladnih uradnikov ubili, ker sumijo, da je dal njihovega voditelja Galmo, ki je umrl te dni na znakih zastrupljenja, zastrupiti guverner sam. — Galmot je bil polnokrvni Francoz, ki se je bil priselil v naselbino v Francijo. V teku let si je bil pridobil ogromno bogastvo, toda plačeval je domačinom visoke plače in si tako pridobil njihovo naklonjenost. — Mesto Cayeune je od 1. 1851. glavni francoski deportacijski kraj, kamor izganjajo iz Francije zločince, ki so obsojeni na prisilno delo. Zaradi tega je položaj za vlado še bolj kritičen, ker bi nastal v koloniji, če bi se osvobodili kaznjenci, popoln prevrat.

ko sem gledal v njegovo ljubo slovensko obliče in mislil pri tem na končno usodo vseh slavnih pilotov, mi je silila na ustnice prošnja: »Nehajte biti pilot!«

Smithi skupaj!

Odkar je popularni newyorški guverner Smith postal kandidat za predsedniško mesto, razni Smithi, ki jih je samo v Ameriki nad dva milijona, nimajo več miru. Sedaj, ko jih je zadebla taka čast, da stopi na celo Ameriki mož njihovega imena in to tak mož! — se mora tudi od njihove strani zgoditi nekaj takega, da pokažejo, da se zavedajo svoje dolžnosti kot nositelj velikega imena Smith. Sklicali in sešli so se v St. Louisu in ustanovili »Svetovno združenje Smithov«. Ampak natančno S-m-i-th-o-v; noben Smyth ali Smithy ali celo Schmidt si ne sme domisljati, da bi spadal v izbrano družbo Smithov. Od predsednika do zadnjega člena Združenja se vsi imenujejo Smith. Na ustanovni občni zbor Združenja je poslal župan St. Louisa častno gardo 50 redarjev, ki so se vsi pisali Smith. Tudi pevski zbor, ki je prepeval navdušujoče pesmi, je štel samo pevce z odličnim imenom Smith. Višek programa pa je bilo pismo »Al« Smitha, ki je poslal novi organizaciji svoje pozdrave in ji želel mnogo sreče. V Združenju državah je, kakor rečeno, do dva milijona Smithov. Toda Smithi vedo, da imajo svoje imenske brate tudi zven meja zvezdnega pra-

pora in hočajo, da se pridružijo njihovi ar-madi tudi ti. Zato so zasnovali svetovno združenje vseh Smithov na svetu. Čim bo dovolj denarja v društveni blagajni, bodo začeli graditi okrevališče za male Smithovčke.

Ta reč ima pa lahko tudi svoje politično ozadje: in to je, kar zanima časnikarje. Če bi oba milijona Smithov glasovala za — Smitha? Neki washingtonski list je hotel to uganko razrešiti, ter je poslal tostvarno vprašanje 50 Smithom. Uspeh je bil presenetljiv: od 50 Smithov jih je izjavilo, da bodo glasovali za — Hooverja. Pa postani človek moder s temi Smithi! — Pa še nekdo drug je v skrbih zradi Smitha. To so ameriški klobučarji. »Al« Smith namreč dosledno nosi rujav derbyklobuk — pomaknjen postrani na levo uho. Sedaj je vprašanje, če ne bodo hoteli morda jeseni vsi tisti, ki bodo volili Smitha, nositi derbyklobuka? To bi bilo treba vedeti, zradi naročil. Vprašanje klobuka vzbuja rahlo vznemirjenje sedaj celo v republikanski stranki. Kaj pa, če bi derbyklobuk pokazal posebno privlačno moč? Republikanci bi v tem slučaju ne imeli nobenega protisredstva, ker je bil njihov kandidat Hoover tako lahkomisljen, da se ni odločil za noben poseben klobuk. Da, republikanci so po pravici v skrbih.

Angleški »notranji minister« umrl

V njegovi sobi v Carlton klubu v Londonu so našli mrtvega v njegovi postelji Sir James Agg-Gardnerja, najstarejšega, najpričljubljenejšega, najneobhodnejšega, najmolčečnjega in na svoj način najkonservativnejšega poslanca spodnje zbornice. Njegov prvi mandat sega nazaj v Disraelijeve čase — 1874 — in le dejstvo, da je svojo parlamentarno pot tekom let dvakrat prekinil, je bilo krivo, da ni postal »oče spodnje zbornice«, marveč je to čast nosil T. P. O'Connor, edini 80letnik, ki ga sedaj premore spodnja zbornica. Legenda pripoveduje, da je Sir James v vseh 54 letih parlamentarnega poslanstva govoril samo enkrat. Toda zanesljiva zgodovinska raziskavanja so dognala, da je število Sir Jamesovih govorov troje: prvi je govoril leta 1903., drugič 1913. proti ženski volivni pravici, lani pa je vložil svojo Privat Bill proti nekim izrastkom pri plačevanju davkov; ta zasebni zakonski načrt je po žrebu prišel v zbornici v razpravo in Sir James ga je moral

ki prihite med enim in drugim glasovanjem v restavracijo, da v naglici »nekaj« pogoltnejo. Preje pa so bile zahteve glede »oblake in vsebine« kulinaričnih dobrin v parlamentarni restavraciji silne in nihče ni bil sposobnejši, da pazi na te zahteve, nego Sir James Agg-Gardner v svoji vlogi kot »notranji minister (Minister of the Interior; pravi notranji minister se imenuje Homo Secretary). Še v svoji patrijarhalni starosti je imel Sir James navado, da si je na kakem parniku najel kabino do Bordeauxa, kjer je potem osebno izbral vina za parlamentarno klet. Kot kulinarski mojster je moral v zbornici odgovarjati na »mala vprašanja« poslancev kakor vsak drug minister. Pri tem se je pa malo kdo zanimal za kulinijo, ki je bila v Sir Jamesovih rokah dobro spravljena; interpelantom je bilo vedno samo na tem, da bi Sir Jamesu izvabili

Pedpolkovnik Rosendahl,

komander ameriškega Zeppelina »Los Angeles«, je prispel v Berlin, da se udeleži prvega prekooceanskega poleta novega nemškega Zeppelina, ki ga pravkar dovršujejo v Friedrichshafen-u

čim daljši odgovor ali celo pravcati govor. Toda nihče se ni mogel pohvaliti, da bi mu bilo to uspelo. Sir James je vedel tako dobro kakor vsak premijer, da se dajo interpelantom samo s čisto določnimi sredstvi zamašiti usta: s popolnoma točnim in — kratkim odgovorom. Poleg tega je pa seveda vedel, da si spodnja zbornica tod in tam dovoljuje vlogo nagajivih srednješolcev. Svoj spomenik si je postavil Sir James tedaj, ko je na vprašanje v spodnji zbornici, če je »notranjem ministru« znano, da se v zbornici streže s sintetičnim mlekom, odgovoril v brezhibnem parlamentarnem slogu minolega stoletja: »V zbornici uporabljalno mleko je nepotvorjeno in produkt britanskega kmetijstva.«

Orožniški kaplar — miljarder?

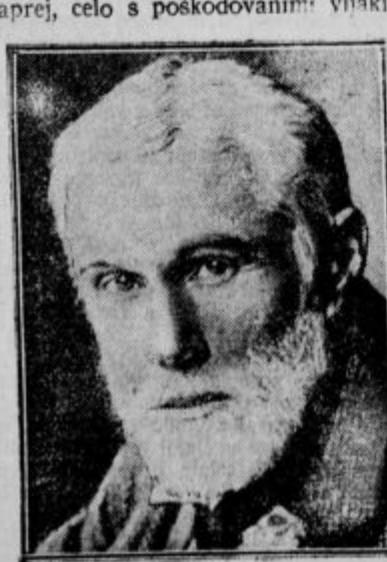
V Belgradu imajo veliko senzacijo: jetničar v Glavnjači, orožniški kaplar Nikola Dronjak je baje poddedoval po ameriškem stricu 25 milijonov dolarjev ali okroglo milijardo dinarjev. Ta stvar se vleče že iz 1. 1922, a upajo, da se bo sedaj slednji končala, ker je Dronjak najel dva belgrajska odvetnika.

Kaplar Dronjak je doma iz Žermanja v Liki. Njegova še živa mati Marta je imela brata, Nikolo Prodanovića, ki se je izučil za trgovca in mnogo potoval po Evropi. S 30 leti je odšel v Ameriko ter se naselil v Portlandu v državi Oregon, kjer je v družbi z rojakom Mileticem otvoril trgovsko podjetje, ki je sijajno prospelo. Svoji sestri je Prodanović redno pošiljal večje ali manjše zneske do leta 1922, ko je umrl. Ob smrti je neki zapustil oporočo, v kateri zapušča vse svoje sestri Marti in pa njenemu sinu Nikoli. Premoženje znaša 25 milijonov dolarjev. Ameriške oblasti so opetovano zahtevalo od jugoslovanskih oblasti razne podatke in listine o dedinji Marti Dronjak in njenem sinu Nikoli; vendar se stvar zavlačuje. Sedaj je Nikola Dronjak čakanja sit, poveril je stvar odvetnikom in upa, da bo v dobrem mesecu — miljarder. Na vprašanje, kaj bo z denarjem, pravi, da bo ustanovil banko in pomagal reševati našo gospodarsko krizo. — Tak pa mu Bog srečo daj!

Oceansko letalo »Greater Rockford.«

Ameriška letala Hassel in Cramer (na lev) sta startala s svojim letalom »Greater Rockford« iz Rockforda pri Chicagu na Svedisko. Na potu bodovala pristala trikrat: prvič v Cochrane v Kanadi, drugič na Grenlandiji in tretjič v Rykjaviku na Islandiji. Hassel-Cramerjev polet je prvi poizkus za ustanovitev stalne zračne prometne zveze Severna Amerika—Severna Evropa.

Sir George Otto Trevelyan,

nestor angleških liberalcev, je umrl v visoki starosti 91 let. Bil je trikrat Gladstone-ov minister ter se je odlikoval tudi kot zgodovinar. Njegov sin Charles Trevelyan je l. 1914. izstopil iz Asquithovega ministrstva in prešel v delavsko stranko, kjer je postal v Macdonaldovi vladi minister.

Gospodarstvo

LETOSNJA HMELJSKA KAMPANJA.

Hmeljarski kraj Slovenije predvsem Savinjske doline spet oživljujejo. Dan za dnem izstopajo iz vlake procesije obiravcev, saj je pričela s ponudiljkom doba najintenzivnejšega dela, ko skrbni hmeljar spravlja svoje blago.

Letošnji pridelek radi suhega leta ni sicer kdovkaj obilen. Vkljub temu, da so se rodni nasadi v izmeri 330 ha napram 2300 ha v letu 1927. povečali za celih 42%, ne bo kolicišna prideleka dosegla lanskoga (1927.: 24.000 m. stotov). Cenitve letošnje letine, tako s strani hmeljarjev, kot tudi trgovine se sučejo okrog 22–23.000 m. stotov. Kar bo manjšalo na količini, bo pa bogato nadoknadi kakovost prideleka. Star hmeljarski rek: Malo, a dobrega blaga obeta lepe cene, se zna letos uresničiti. Manj blaga hmeljar tudi lažje vzorno spravi tako, da upamo letos s prvovrstnim kvalitetnim blagom dobiti nazaj sloves našemu »zelenemu štajercu«. Dočim je znašala cena našega dobrega blaga na trgu desetletja vedno 80% cen žateškega hmelja, smo doživeli lani, da je padla cena našemu prideleku na enega najnižjih nivojev v zgodovini našega hmeljarsvstva na 6 do 10 Din. t. j. 10 do 17% takratne žateške cene. Poleg vseh drugih vzrokov je bilo presurenje, zažganje, nemarno spravljeno blago glavni krivec, ki smo ga sami vzgojili.

Kako je kaj v drugih državah z letošnjo hmeljsko letino? To vprašanje nadleguje danes hmeljarje, ki želijo točnega odgovora. Vpoštevajoč vsa poročila je stanje danes prilično tole: Češka tripi že 3 in pol meseca na silni suši, tako, da so travniki in poljski sadeži dobesedno požgani. Hmelj, ki ima globje korenine, se že kolikortoliko upira, vendar pa priznavajo celo trgovci, da bo pridelek komaj 10.000 starih stolov. Blago je zvezne dobro, toda drobno. V Nemčiji so panoge vsled mrzle pomlad in peronospore zelo redke, ter se pričakuje 160.000 star. stotov. Kakovost je dosedaj dobrá, toda megleno in deževno vreme, ki sedaj nastopa, prinese lahko do konca meseca katastrofalo širjenje peronospore kot smo videli leta 1926. In pokvarjenje kvalitete Francija, Belgija, Poljska in Rusija imajo srednjo letino s skupaj 205.000 starih stotov. Anglija 180.000 st. stot. in Amerika 160.000 star. stot. imeli komaj srednjo letino. Ostale države kot Kanada, Avstralija in drugi 60.000 st. stot. Vojvodina 70.000 st. stot. Svetovna cenitev 995.000 star. stotov. Svetovna potreba pivovarn znasa za bodoče leto 1.170.000 star. stot. in se zaloge tako pri hmeljarijih kot pri trgovcih neznatne, zaloge pri pivovarnah so pa za letni čas normalne (50% porabe) bo letošnji pridelek komaj kril potrebo, zato smemo upati letos, če si bodo vzel hmeljari opomin glede učenja in prebiranja k srcu, da bo njih trud poplačan in dobimo dobre srednje cene.

Glede prodaje je težko dajati nasvete za borzo tako nestalen predmet kot je hmelj. Vendar pa se cene dobrega blaga ravnajo vedno po povpravljaju v ponudbi; povečano povpraševanje cene dviga, preobila ponudba jih pa tlaci. Star hmeljarski pogovor pravi: Ponujalec in kujavec že nikoli nista obogatela! Za potek prodaje in razvoj cen so merodajna, svetovna tržišča, zadnja leta predvsem Žute (CSR).

UVOD V JUNIJU.

Po podatkih generalnega ravnateljstva carin iznasa naš uvoz v juniju 185.904 ton v vrednosti 590.3 milj. Din. proti 117.956 ton in 585.8 milj. Din lanskoga leta v istem mesecu. Povečal se je torej proti lanskemu za 18.088 ton ali 15%, po vrednosti pa za 54.4 ali 10%.

Ce primerjamo važnejše predmete uvoza v juniju z lanskim letom, vidimo, da je najbolj porast uvoz strojev in aparativ. Zmanjšal pa se je uvoz bombažnih in volnenih tkanin.

Glavni predmeti, ki smo jih uvozili v juniju so (v oklepajih številke za maj): stroji in aparati 56.4 (37.9), bombažne tkanine 43.7 (56.0), bombažno predivo 32.1 (28.0), razni železni predmeti 26.7 (27.3), prevozna sredstva 23.5 (21.1), tračnice, žel. material 21.2 (31.4).

Naš uvoz se je povečal tudi v juniju, sicer z ostaje za uvozom v maju, a proti lanskemu letu je znatno večji. Ker na drugi strani opada naš izvoz, je deficit vedno večji. Za prvo polletje znaša letos 1.135 milj. Din. Ta deficit se bo najbrže v juliju in avgustu še povišal, ker izvozna kampanja začne šele v septembri, in takrat moremo ra-

čunati s povišanjem našega izvoza in z izboljšanjem trgovinske bilance. Vendar ne smemo letos preveč pričakovati od izvoza, ker bo koruza precej podvrgla. Ce pa bomo radi pomanjkanja krme izvozili več živine, bo pa zato njena cena manjša.

Edina ugodna stran našega uvoza je, da naša uvoz strojev in drugih produkcijskih sredstev, torej, da gre porast uvoza v produktivne in ne v konsumativne svrhe.

Zeleti je pa na vsah način, da se tudi uvoz produktivnih sredstev kolikor mogoče zmanjša in, da se podjetniki omejijo v svojih investicijah, ki niso vedno upravljive iz narodno-gospodarskega stališča. Kajti predvsem je treba gledati, da ne pride naša placična bilanca preveč iz ravnotežja, ker to bi imela posledice, ki bi bile udarec za vse gospodarstvo.

Celokupen uvoz prvega polletja iznosi 3.822.3 Din napram 3.875.6 v I. 1927. in 3.782.0 v I. 1926., pri izvozu je položaj ravno obraten.

Ker ni verjetno, da bi bil deficit tako hitro izravnан, se nam zdi potrebno, da se to financiranje našega uvoza izvrši z inozemskimi dolgoročnimi posojili!

* * *

Izpremembe v trgovskem registru. Vpisala se je firma: Tone Maljan, družba z o. z. Ljubljana, obratni predmet: pleskarstvo, ličarstvo, sobno in napisno slikarstvo. — Izrisane so radi končane kvidicije: Hinko Alabanda, tehničko podjetje za industrijske potrebe, d. z o. z., Ljubljana; »Hydrac d. d. za galvanične elemente in elektrotehniko, Ljubljana; Sladkorni promet, d. z o. z., Ljubljana; ker se je obrat opustil: »Idesc, kemotehnični laboratorijski L. Lajovic in ing. E. Kandušer, Tacen pri Ljubljani.

Izpremembe v zadruinem registru. Vpisala se: Kmetiška braničnica in posojilnica v Belinčih, r. z. n. z.; Vodovodna zadruga v Cerknici pri Kranju, r. z. z o. z.; Zadržna elektrarna v Planini pri Rakiku, r. z. z o. z.; Izbrisala se je: Lesna in kovinarska zadruga v Strenšču pri Ptalu, r. z. z o. z., ker je izkvidicija končana.

Francoski kapital v naši državi. Trgovsko ministrstvo je odobrilo ustanovitev tvrdke »Francosko-jugoslovanski zavod za industriju in trgovinu« s sedežem v Belgradu. Kapital znaša 15 milijonov dinarjev. Zavod se bo pečal z bančnimi posli. Rok je 29. septembra. Predhodni občni zbor se vrši 7. oktobra.

Borza

Dne 21. avgusta 1928.

DENAR.

Promet na deviznem trgu je bil danes slab. Največ ga je bilo v Curihi in Pragi. Privatna ponuda je krila potrebo v devizah Newyork, Trst in deloma tudi Pariz. Ostalo je dala Narodna banka. Tečaji so v glavnem nespremenjeni.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

21. avgusta 1928.

	povprš. pon.	srednji	sr. 20. avg.
Amsterdam	—	228.25	—
Berlin	1354.80	1357.80	1356.30
Bruselj	—	791.84	—
Budimpešta	—	992.46	991.—
Curih	1094.10	1097.10	1095.60
Dunaj	800.74	803.74	802.24
London	275.84	276.64	276.24
Newyork	56.813	57.01	56.913
Pariz	221.52	223.52	222.52
Praga	168.27	169.07	168.67
Trst	296.60	298.60	297.60

Zagreb. Berlin 1356.50, Curih 1095.60, Dunaj 802.50, Newyork 56.93, Pariz 222.40, Praga 168.625, Italija 297.625–297.25.

Belgrad. Berlin 1354.8–1357.8, Budimpešta 990.96–993.96, Curih 1094.10–1097.10, Newyork 56.813–57.013, Dunaj 800.74–803.74, London 275.84 do 276.64, Pariz 221.57–223.57, Praga 168.28 do 169.08, Trst 296.25–298.25.

In kakor en mož so planili k vratom, toda pan Ciprianovič jim je skočil naproti in jim zaprl pot. »Stoj!« je zaklical, »rablja zaslubi, ne pa sablje!«

Devetnajsto poglavje.

Pan Serafin je moral dolgo miriti razkačene brate. Tolmačil jim je, da bi bilo navadno razbojništvo, ne pa plemiča vreden čin, če takoj posekajo Marciana Kšepeckega. »Najprej,« jim je dejal, »moramo obiskati vse sosede, se sporazumeti z duhovnikom Tworkovskim, si pridobiti javno mnenje duhovščine in plemstva, zbrati podatke pri pričah, t. j. pri služinčadi v Belčončki, potem vložiti tožbo pri tribunalu in šele, ko pade slednjči odlok, ga dejansko podpreti. Ce bi vi (je dejal) Marciana takoj posekali, bi stari Kšepecki takoj hitel razglaševali, da ste to storili v sporazumu s panno Sieninjsko. To pa bi utegnilo škodovati njenemu dobremu imenu, a stari bi se pričel pravdati z vami in mesto da bi šli k vojakom, bi vas vlačili po sodnijah: saj še ne spadate pod hetmanovo pravno oblast* in se terminom ne bi smeli izogniti. Tako je s to stvarjo.

»Kaj pa zdaj?« je žalostno vprašal Jan. »Torej se ne smemo maščevati za krivico, prizadeto tej golobičici.«

»Nikar ne mislite,« je pripomnil župnik, »da bo imel Marcian Kšepecki zdaj bogovekako prijetno življenje. Mar ga ne čaka infamia** ali rabljeva sekira? In še preden ga doleti ta kazen, mar ga ne bo povsod obdajalo vsespolno zaničevanje? To je vse hujša muka od nagle smrti, in jaz ne bi hotel za vse olkuško srebro* zdaj tičati v njegovi koži.«

* T. j. še niste vstopili k vojakom. Termin querellarum so se imenovali seje g rodskej (grajskih) kazenskih sošč, ki so pod vodstvom starost odločala proti plemičkim zločincem v takozv. »štirih ločkah«: požigu, razbojništvu, vlonju in nasilju.

** Infamia (brezčastnost) t. j. izguba državljanških pravic in izgon iz dežele.

* Olkuško blizu Krakova so znani srebrni rudniki.

Curih. Belgrad 9.1275, Berlin 129.75, Budimpešta 90.5.5, Dunaj 73.20, London 25.21, Newyork 519.32, Pariz 20.29, Praga 15.3875, Italija 27.155. Dunaj. Devize: Belgrad 12.4675, — V-a-l-u-t-e: dinar 12.425. Dinar. Newyork 175.875, Berlin 7.88, London 276.15.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 den., Kreditni zavod 170–175, Trbovlje 475 den., Vevče 105 den., Ruše 265–285, Stavna 56 den., Sežir 105 den.

Zagreb. Narodna banka 6650–6700, 7 odstot. invest. pos. 87, 87.25, 88, 88.50, 88, agrari 53–55, vojna odškodnina ar. 481.50–482.50, kasa 481.50 do 482.50, avg. 482.50, sept. 435–436, okt. 438–441, dec. 447–448.5. Hrv. esk. 50, Kred. 88, Hipobanka 58.50–59, Jugobanka 88–88.50, Praštedionica 935 do 937.50, Ljublj. kreditna 126–130, Obrtna 38–39, Katoliška 34.50, Sečerana 480–500, Gutmann 200 do 202.50, Slavex 102–105, Slavonija 7–8, Trbovlje 492.50–497.50, Vevče 105–110, Nar. šuma 20 do 25, Drava 437–470, Isis 20–32, Union 240, Brod wagon 95, Sarajevo pivara 290.

Belgrad. Vojna odškodnina 425–427.50 (1400) avg. 427.50–428.50 (1350), sept. 432.50–433.50 (750) dec. 446–447.50 (2600), 7 odst. invest. pos. 86.50 do 87, agrari 54.

Dunaj. — Podon.-savška-Jadran. 82.85, Alpine 46.60, Trbovlje 60, Slavonija 1.25.

BLAGO.

Ljubljana. L e s : Mešana drva (bukve, hrast, gaber, brsi) lko vag. meja po 20, zaklj. 10 vagonov. Bukovi naravni plohi, 38 mm, od 2 m naprej, od 14 cm širine naprej, I., II., III., fko vag. meja po 640, zaklj. 1 vagon. Bukovi neobrobjeni plohi, 70, 80, 100 mm, monte, od 2 m naprej, fko vag. meja po 530, zakljueček 1 vagon. Remeljni, 68–68, 4 m, monte, lko vag. naki. postaja po 535, zakljueček 13 vagonov. Tendenci čvrsta.

D e ž p r i d e l k i . (Vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt.) Pšenica baš nova 79–80 kg, 2%, 290–295, pšenica za avgust 297.50 – 300 za september 302.50–307.50 moka staro 0 g. b. lko Ljubljana, plač. po prejemu 520–525, moka nova 455–465, koruza 350–352.50, ovs. nov. za avg. 265–270, ječmen baški 70–71 kg, nov. rešetan, fko Ljubljana, plač. po prejemu po 325–327.50. Zaklj. 1. vag. koruze. Tendenci nespremenjena.

N o v i S a d . Pšenica: bč. 242.50–245, potiska 245–247.50, ban. 237.50–240, gor. ban. 235–237.50 in srem. 237.50–240, Oves, ječmen in koruza neizpremenjeno. Moka 0 g 370–380, št. 2 350–360, št. 5 330–340, št. 6 295–305, št. 7 255–265, št. 8 190–200. Otriobi in fižol brez izpremembe. Tendenci mirna. Promet: 41 vag. pšenice, 27 koruze, 9 moke, 1 ovska, 2 ječmena, 20 sene.

B u d i m p e š t a . Tendenci

